

“Vadlīnijas jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai vietējā līmenī”

KOPSAVILKUMS

2019. gada 8.augustā

Pakalpojums “Vadlīnijas jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai vietējā līmenī” tiek izstrādāts projekta “EASME/EMFF/2016/1.2.1.6 – Jūras telpiskā plānošana (“Pan Baltic Scope”) ietvaros. “Pan Baltic Scope” projekta mērķis ir panākt saskaņotu jūras telpisko plānošanu Baltijas jūras reģionā un veicināt pārrobežu sadarbību.

Pasūtītājs:

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Peldu iela 25,
Rīga, LV-1494

Izpildītājs:

SIA “AC Konsultācijas”, Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

Kontaktpersona:

Anita Kundrāte, SIA “AC Konsultācijas”, anita.kundrate@ack.lv,
67873810

Vadlīniju izstrādes pamatojums un pielietojums

Lai veicinātu ilgtspējīgu jūras izmantošanu atbilstoši dažādajām jūras telpas izmantošanas interesēm un to līdzāspastāvēšanai, kā arī lai rosinātu jūras telpas plānošanu, 2014.gada 23.jūlijā pieņemta Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes direktīva ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru (2014/89/ES)¹. Direktīva nosaka dalībvalstu pienākumu izstrādāt jūras telpiskos plānojumus, vienlaikus ņemot vērā jūras un sauszemes mijiedarbību. Līdz ar jūras un piekrastes plānošanas jautājumu aktualizēšanu starptautiskā mērogā un atbilstoši Teritorijas plānošanas likumam, nacionālā līmenī izstrādāti ilgtermiņa plānošanas dokumenti “Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai” (apstiprināts ar MK 17.11.2016. rīkojumu Nr. 692)² (turpmāk – Piekrastes plānojums), un “Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem” (apstiprināts ar 14.05.2019. rīkojumu Nr. 232)³ (turpmāk – Jūras plānojums 2030).

Minētajos dokumentos risināti plānošanas jautājumi, kas galvenokārt skar visas Latvijas teritorijas piekrasti un teritoriālo jūru, tomēr Piekrastes plānojumā un Jūras plānojumā 2030 ietvertie risinājumi nav tik detalizēti un visos gadījumos pārnēsami uz vietējā mēroga plānošanas līmeni, toties šajos dokumentos noteikts, ka pašvaldībām jāpievēršas to valdījumā esošo jūras teritoriju un piekrastes sauszemes daļas funkcionālo saišu apzināšanai un pilnveidošanai.

Tāpat vērā ņemams aspekts, kas pamato Vadlīniju izstrādi jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai, ir Zemes pārvaldības likumā noteiktās valdījuma tiesības piekrastes joslā:

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) – valdītājs iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kas atrodas dabas rezervātos, nacionālajos parkos un dabas liegumos un nav privātpersonu īpašumā vai citas ministrijas valdījumā, un jūras piekrastes sauszemes daļai, kas atrodas dabas liegumos, nacionālo parku dabas lieguma zonā, vai robežojas ar to un nav privātpersonu īpašumā vai citas ministrijas valdījumā.
- Vietējā pašvaldība – valdītājs tās administratīvajai teritorijai pieguļošajiem jūras piekrastes ūdeņiem, kā arī tās administratīvajā teritorijā esošajai jūras piekrastes sauszemes daļai un iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kuru valdītājs nav VARAM vai cita ministrija un kuri nav privātpersonu īpašumā.

Pašvaldību iespējas plānot to valdījumā un administratīvajās robežās esošo teritoriju attīstību un iespējas izmantot attiecīgās teritorijas izriet no normatīvajiem aktiem, kuros noteiktas pašvaldību tiesības un pienākumi attiecībā uz teritorijas plānošanu un attīstību. Īpašas prasības tiek piemērotas jebkādām darbībām jūrā, t.sk., piekrastes ūdeņos, kas atrodas pašvaldības valdījumā. Izvērtējot esošo normatīvā regulējuma situāciju, kā arī pašvaldību

¹ Pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.257.01.0135.01.LAV

² Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5763>

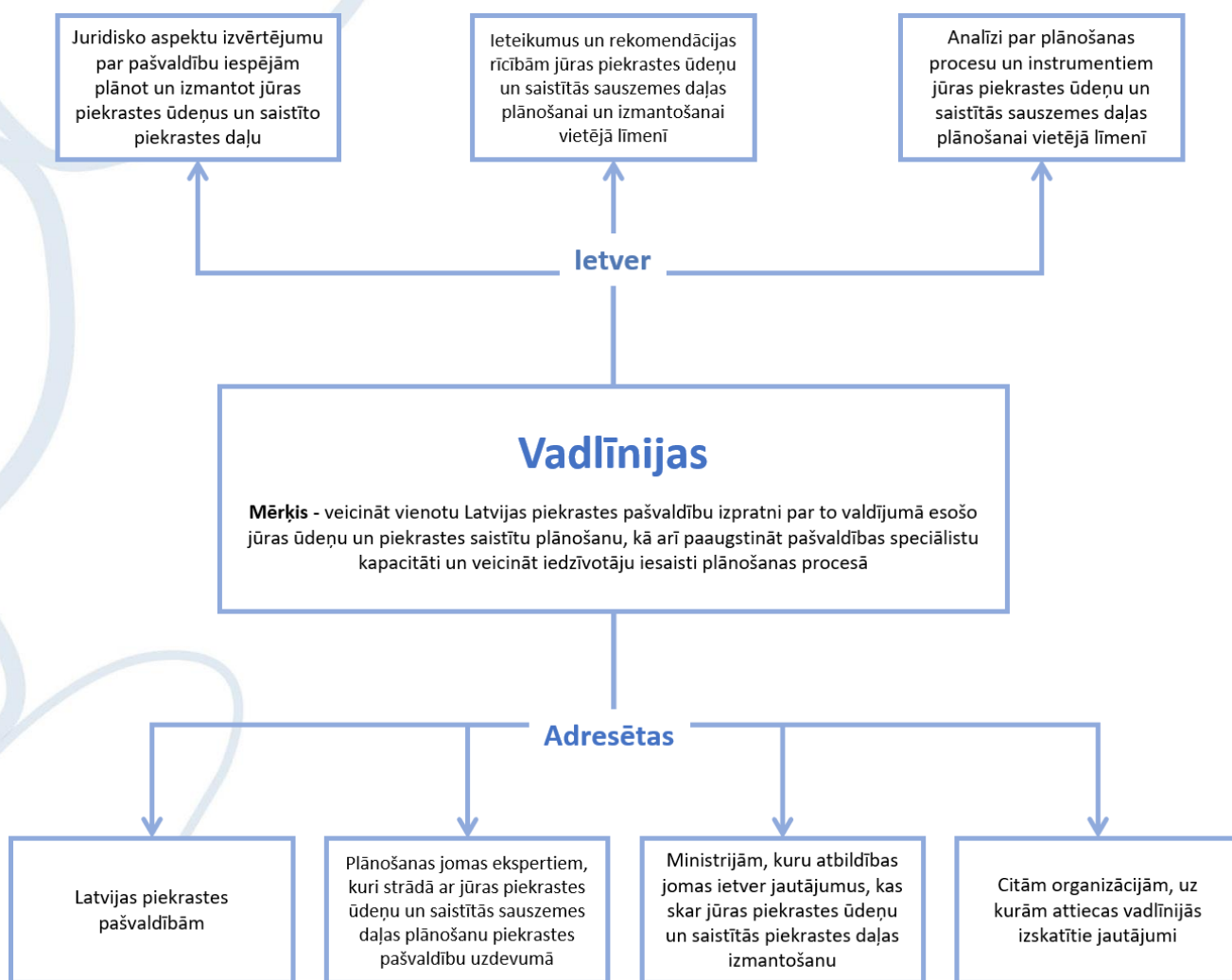
³ Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2019/102.11>

iespējas plānot un veicināt jūras piekrastes joslas izmantošanu, Vadlīniju pilnajā dokumentā pieejams plašāks juridisko aspektu izvērtējums par jomas normatīvajiem aktiem un ierosinājumiem to grozījumiem.

Projekta “Pan Baltic Scope” ietvaros VARAM veikusi un pasūtījusi vairākas aktivitātes:

- **Latvijas piekrastes pašvaldību aptauja** (2018.g. jūnijs), kuras ietvaros apkopots pašvaldību viedoklis par jūras piekrastes ūdeņu esošo un plānoto izmantošanu un pašvaldību kapacitāti izstrādāt plānošanas dokumentus vietējā līmenī;
- **Pilotprojekts – Salacgrīvas novada pašvaldības jūras piekrastes ūdeņu un saistītās sauszemes daļas tematiskā plānojuma projekts** (2018.g. decembris – 2019.gada jūlijs).

Balstoties uz aptaujas un pilotprojekta secinājumiem un rezultātiem, sagatavotas Vadlīnijas jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai vietējā līmenī.

1.att. Vadlīniju saturs un adresāti

Vadlīniju potenciālais pielietojums

Pašvaldības, kuras konstatējušas nepieciešamību un interesi jūras un piekrastes plānošanā, var izmantot šīs vadlīnijas, izstrādājot:

- jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes sauszemes daļas attīstības plānošanas vai apsaimniekošanas dokumentus,
- stratēģiskos mērķus un telpiskās attīstības perspektīvas pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās,
- teritorijas plānojuma zonējumu un telpiskos risinājumus jūras piekrastei un saistītajām teritorijām,
- pašvaldību attīstības programmas un to investīciju un rīcību plānus.

Priekšlikumi var tikt ņemti vērā arī citu nacionāla, reģionāla vai vietēja līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē, t.sk., dabas aizsardzības plānu vai īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas plānu izstrādē, tūrisma attīstības plānu, reģionāla mēroga tematisko plānojumu un citu dokumentu izstrādē.

Turpinājumā sniegts koncentrēts apkopojums par **jūras un piekrastes plānošanas procesu**, tajā pielietojamiem **plānošanas un administratīvajiem instrumentiem**, kā arī plānošanas **tematiskajiem aspektiem un jūras un piekrastes izmantošanas veidiem**. Detalizētāk ar kopsavilkumā aplūkotojām aspektiem iespējams iepazīties Vadlīniju pilnajā dokumentā un pielikumos.

Jūras un piekrastes plānošanas process

Plānošanas pieeja jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas integrētas plānošanas procesā balstās lokālo apstākļu izpratnē un saiknes izveidē starp vides (dabas resursi un aizsardzība, bioloģiskā daudzveidība jūrā un sauszemē, jūrā un sauszemē notiekoši dabas procesi), sociāli-ekonomiskajiem (infrastruktūra, uzņēmējdarbība, mobilitāte) un sociāli-kulturālajiem (paradumi, tradīcijas, pasākumi) aspektiem. Vienlaikus, lai panāktu jūras un sauszemes funkcionālo sasaisti, nepieciešams nodrošināt dažādu vēlmju un vajadzību saskaņošanu. Plānojot vietējā līmenī, ir jānodrošina ne tikai dažādu organizāciju līdzdalība plānošanā, bet arī vietējo iedzīvotāju līdzdalību.

Jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas integrētas plānošanas procesā jānosaka:

1. Plānojamās **tēmas ietvars** (piemēram, piekrastes attīstība kopumā, aktīvā atpūta jūrā, piekrastes zonējums, jahtu tūrisma attīstība piekrastē u.c.) un **tematiskie aspekti** jeb dažādu teritorijā pastāvošu apstākļu kopums, kuri veido vietējo kontekstu.
2. **Teritorijas mērogs un robežas** (piemēram, jūra un piekraste pilsētas ietvaros, atsevišķa pludmale, visa novadā ietilpstošā piekraste).
3. Iedzīvotāju un interešu turētāju **iesaistes plāns**.

4. [Plānošanas uzdevumi un mērķi](#) izvēlētās tēmas vai teritorijas plānošanai, proti, vai nepieciešams veikt pētījumu par teritoriju, plānot attīstību vai organizēt norises plānojamajā teritorijā.
5. Atbilstošākais [plānošanas instruments](#).

Plānojamās teritorijas mērogs un robežu noteikšana

Teritoriju **jūrā** ieteicams noteikt atbilstoši Zemes pārvaldības likumā definētajai pašvaldības valdījuma teritorijai jūrā – akvatorija 2 km platumā no jūras krasta līnijas. Savukārt, lai noteiktu plānojamās **sauszemes** robežu, vērts ņemt vērā pašvaldības intereses konkrētas teritorijas attīstībai, kā arī šādus apsvērumus:

Vides faktors. Nepieciešams izvērtēt dabas liegumu un ĀDT atrašanās vietu piekrastes tuvumā, to platību, funkcionālo sasaisti ar piekrastes teritoriju, iespējamo teritoriju attīstību un aprobežojumus. Jāvērtē krasta erozijas riskus un to potenciālo ietekmi uz piekrastes tuvumā esošo infrastruktūru.

Barjeru faktors. Robežas vai barjeras vidē, kas sadala teritoriju divās vai vairākās savstarpēji atdalītās daļās. Šādas robežas vai barjeras var būt dabiskas (upes) vai cilvēka radītas (infrastruktūras līnijveida objekti – ceļš, šoseja, dzelzceļa sliedes, laukumveida objekti – nožogotas teritorijas, piemēram, ostu vai uzņēmumu teritorijas).

Sasaistes objektu faktors. Piekrastes teritorijas tuvumā esošie sasaistes punkti/objekti t. sk., apskates objekti, tūrisma maršruti, pakalpojumu objekti u.c., kas veido piekrastes infrastruktūras tīklu, ir būtiski piekrastes apmeklētājam, un to saikni ar jūru un piekrasti nepieciešams stiprināt.

Uzņēmējdarbības un resursu faktors. Piekrastes teritorijas tuvumā esošie uzņēmumi, kuru darbības nodrošināšanai ir nepieciešami jūras un piekrastes sniegtie resursi, piemēram, ostu teritorijas, ostu uzņēmumi u.c.

Pieejamības faktors. Izvērtēt esošo un vēlamu jūras un piekrastes pieejamību dažādām iedzīvotāju grupām (tūristiem, atpūtniekiem, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, operatīvajam transportam u.c.), nepieciešamību to stiprināt vai ierobežot; izvērtēt, vai un ar kādiem pārvietošanās veidiem ir sasniedzama piekraste.

Prioritāri attīstāmās vietas atbilstoši Piekrastes plānojumam. Plānojamajā teritorijā jāietver piekrastes teritorijas, kuru attīstību kā prioritāru nosaka Piekrastes plānojuma ietvaros izstrādātie "Prioritāro kompleksi attīstāmo vietu attīstības priekšlikumi"⁴.

Plānošanas dokumentu ietvars. Jāņem vērā spēkā esošo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ietvars un tajos paredzētā attīstība un rīcības, kas attiecas uz piekrastes vai tuvumā esošām teritorijām.

Balstoties uz šādiem apsvērumiem un to kartējumu pašvaldības ietvaros, iespējams noteikt prioritāri plānojamo teritoriju, arī tad, ja tā ir plašāka teritorija vai pludmale.

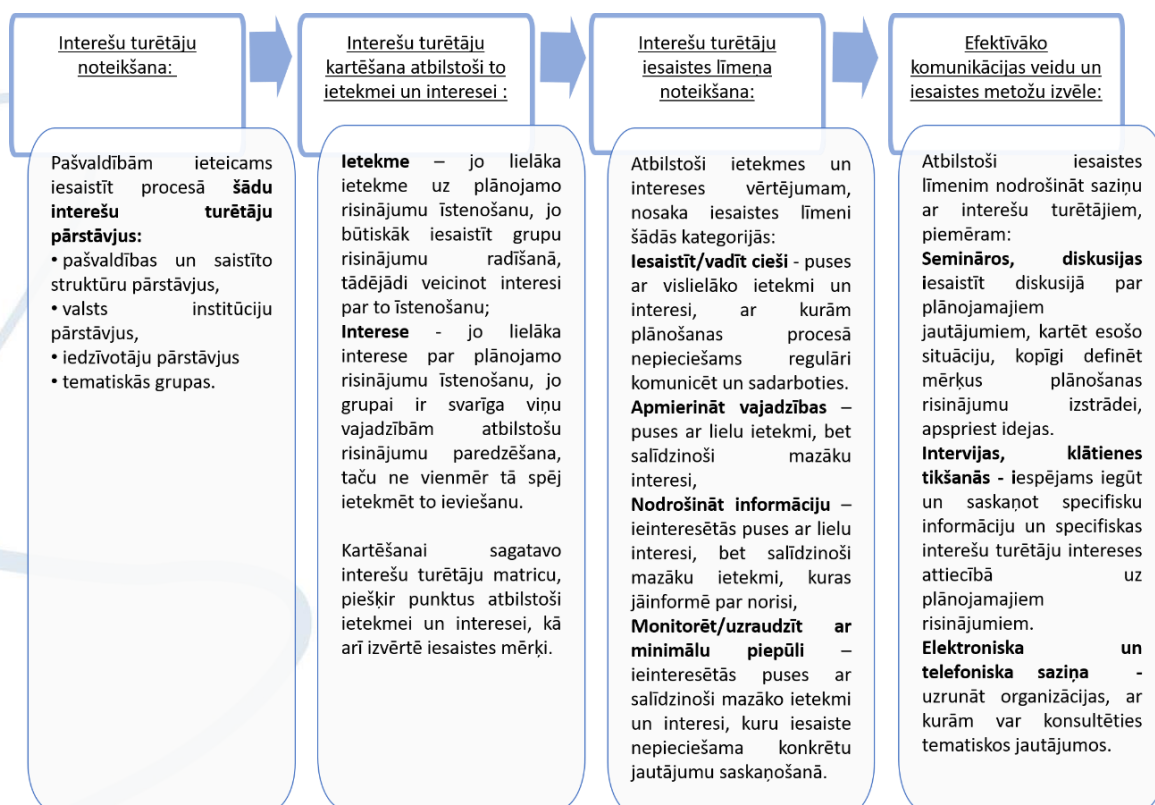
Iedzīvotāju un interešu turētāju iesaiste

[Ieinteresēto pušu iesaistes plāns](#) ir nepieciešams, lai noteiktu iestādes, organizācijas vai personas, kuras ietekmē vai var ietekmēt plānošanas procesu. Izstrādājot ieinteresēto pušu iesaistes plānu, vēlams noteikt ieinteresētās puses, analizēt to savstarpējo saistību, ietekmi plānojamajā teritorijā un interesi par plānojumā apskatītajām tēmām, kā arī noteikt metodes⁵ ieinteresēto pušu iesaistīšanai teritorijas plānošanā. Iesaistes plāna sagatavošanas etapi ietverti 2. attēlā.

⁴ Prioritāro kompleksi attīstāmo vietu attīstības priekšlikumi pieejami šeit:

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22027

⁵ Detalizētākus iesaistes metožu piemērus skatīt 3.pielikumā (sniegti ieteikumi metodes pielietošanai, indikatīvā darba kārtība, norises apraksti u.c. informācija, ko pašvaldību pārstāvji var izmantot interešu turētāju iesaistes procesā).

2. att. Iesaistes plāna izstrādes etapi

3. attēlā sniegti ieteikumi un piemēri jūras un piekrastes plānošanā iesaistāmo interešu turētāju lokam, kurš sadalīts vairākās grupās. Minētās organizācijas, iestādes un iedzīvotāju pārstāvjus vēlams iesaistīt procesā vai informēt par plānošanas procesu.

3. att. Jūras un piekrastes plānošanā iesaistāmo interešu turētāju apkopojums

Lai izprast interešu turētāju lomu plānošanas procesā, pašvaldībām vēlams novērtēt interešu turētāju ietekmi un interesi plānošanas risinājumu īstenošanā. Šo vērtējumu ieteicams izmantot kā pamatu iesaistes līmeņa un metožu noteikšanai.

Iesaistes metožu piemēri:

Semināri, diskusijas

Galvenie klātienes sanāksmju uzdevumi ir: iesaistīt interešu turētājus un iedzīvotājus diskusijā par plānojamajiem jautājumiem, kartēt esošo situāciju, kopīgi definēt mērķus plānošanas risinājumu izstrādei, apspriest idejas.

Intervijas, klātienes tikšanās

Šo aktivitāšu mērķis ir iegūt un saskaņot specifisku informāciju un specifiskas interešu turētāju intereses attiecībā uz plānojamajiem risinājumiem.

Elektroniska un/vai telefoniska komunikācija par specifiskiem jautājumiem

Šo aktivitāšu mērķis ir nepieciešamības gadījumā uzrunāt organizācijas, ar kurām var konsultēties tematiskos jautājumos.

Jūras un piekrastes plānošanas un administratīvie instrumenti

Turpinājumā apskatīti tie plānošanas un administratīvie instrumenti, ar kuriem iespējams plānot un veidot (t.sk. regulēt) jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas attīstību un izmantošanu, kā arī sniegti piemēri, kādas ir šo instrumentu iespējas un ierobežojumi.

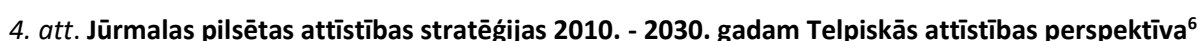
Teritorijas attīstības plānošanas instrumenti

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Pašvaldības Ilgtspējīgas attīstības stratēģija (turpmāk - IAS) ir ilgtermiņa plānošanas dokuments, kurā nosaka pašvaldības stratēģisko attīstību un prioritātes. Būtiska IAS daļa ir telpiskās attīstības perspektīvas, uz kuru pašvaldība balsta teritorijas plānojumu. Telpiskās attīstības sadaļā iekļauj vadlīnijas teritoriju attīstībai un min prioritāri attīstāmās vietas, tai skaitā, piekrastes pašvaldībām - piekrastes teritorijas.

Piemēram, Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģijā 2010. - 2030. gadam piekrastes teritorija plānota telpiskās attīstības perspektīvā, kas savukārt izmantota kā pamats Jūrmalas teritorijas plānojuma 2010 – 2022 risinājumiem, kā viens no būtiskiem pasākumiem stratēģijas prioritātes “Daudzveidīga uzņēmējdarbība” ietvaros noteikta Pakalpojumu klāsta paplašināšana jūras piekrastē, šo teritoriju skatot gan kā nozīmīgu dabas un kultūras resursu, gan kā potenciālu uzņēmējdarbības dažādošanai. Pasākumā ietvertas šādas aktivitātes:

- Sporta infrastruktūras uzlabošana Jūrmalas pludmalēs.
- Pludmales centru izveide.
- Kūrorta objekti tiešā pludmales tuvumā.
- Hidrotehnisko būvju attīstīšana Rīgas līcī.

Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa plānošanas dokuments un nosaka pašvaldības administratīvās teritorijas atļauto un plānoto izmantošanu, prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, attiecīgi, jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanas kontekstā, ar teritorijas plānojumu kā instrumentu iespējams noteikt teritorijas izmantošanas veidus, kas attiecas uz pašvaldības administratīvo teritoriju, tātad, novada robežās ietilpstošo sauszemes un iekšējo ūdeņu teritoriju. Jūras piekrastes ūdeņi, savukārt, neietilpst pašvaldības administratīvajā teritorijā, bet gan ir pašvaldības valdījumā, līdz ar to nav iespējams risināt jūras piekrastes ūdeņu zonējumu ar teritorijas plānojumu kā instrumentu.

Vienlaikus, pašvaldības teritorijas plānojumā iespējams noteikt zonējumu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus piekrastes teritorijām, nosakot, vai tās plānotas kā dabas un apstādījumu teritorijas, lauksaimniecības vai mežu teritorijas, rūpnieciskās apbūves teritorijas, transporta infrastruktūras teritorijas u.c. atbilstoši MK noteikumu Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" 1. pielikumam.

5. attēlā iekļauta Salacgrīvas novada Teritorijas plānojuma 2030 (2.redakcija)⁷ fragments, kurā attēlota Salacgrīvas pilsēta, kuras ietvaros piekrastē, ārpus ostas teritorijas (ražošanas apbūves teritorija, violetā krāsā), noteikta dabas un apstādījumu teritorija (zaļā krāsā).⁸

Ar minēto apakšzonu, novads noteicis teritorijas attīstības perspektīvu piekrastē, saglabājot tai publisku funkciju. Teritorijas plānojuma ietvaros risināta arī transporta infrastruktūras attīstība piekrastē, t.sk., iespējamās piekļuves vietas jūrai (noejas, stāvlaukumiem paredzētās teritorijas u.c.).

⁶ Pilns dokuments pieejams: https://www.iurmala.lv/docs/i10/x/i100825_Strategija_2010-2030.pdf

⁷ Pieejams: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_14401

⁸ Pieejami: http://www.salacgriva.lv/files/news/47776/tian_020519.pdf

5. att. Salacgrīvas novada teritorijas plānojuma 2030 piemērs Salacgrīvas pilsētā⁹

Attīstības programma

Ņemot vērā, ka attīstības programma (turpmāk – AP) ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prioritātes un pasākumu kopums pašvaldības mērķu sasniegšanai, arī jūras piekrastes joslas plānošanas aspekts tajā ietverams caur konkrētiem rīcību plāniem. AP iespējams analizēt un ietvert tādus mērķus, prioritātes, rīcības un projektus, kas attiecas gan uz iedzīvotāju, gan uzņēmējdarbības, gan tūrisma, gan dabas un citu vērtību attīstību pašvaldības teritorijā, līdz ar to arī ar jūras un piekrastes resursu attīstību saistītos jautājumus pašvaldība, savas kompetences ietvaros, var risināt caur AP, piemēram, paredzot atbalstu piekrastes zvejas attīstībai vai tūrisma un rekreācijas aktivitāšu attīstībai piekrastē.

TABULA 6: PRIORITĀTES IP1_4 UZDEVUMI UN SASNIEGUMA RĀDĪTĀJI					
Uzdevumi (U1.4)		Rādītāji	Bāzes vērtība 2014.	2018.	2021.
U1.4.1: Peldvietu iekārtošana	Sasniedzamie rezultāti	Peldvietu skaits	0	2	3
U1.4.2: Drošības uz ūdeņiem nodrošināšana		Zilā karoga pludmales (skaits)	0	1	2

6. att. Carnikavas novada Attīstības programmas 2015.-2021.gadam stratēģiskās daļas uzdevumi un sniedzamie rādītāji¹⁰

⁹ Teritorijas plānojuma 2.redakcija pieejama: http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/teritorija/?text_id=47776

¹⁰ Pilns dokuments pieejams:

http://carnikava.lv/images/Izvelnes/Attistiba/Strategija/Attistibas_programma_gatava/II_sejums.pdf

Tematiskais plānojums

Tematiskais plānojums atbilstoši plānošanas līmenim risina specifiskus jautājumus, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību vai tematu, līdz ar to šo Vadlīniju kontekstā tematiskais plānojums apskatīts kā iespēja risināt specifisku plānošanas situāciju – integrētu jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanu pašvaldības mērogā.

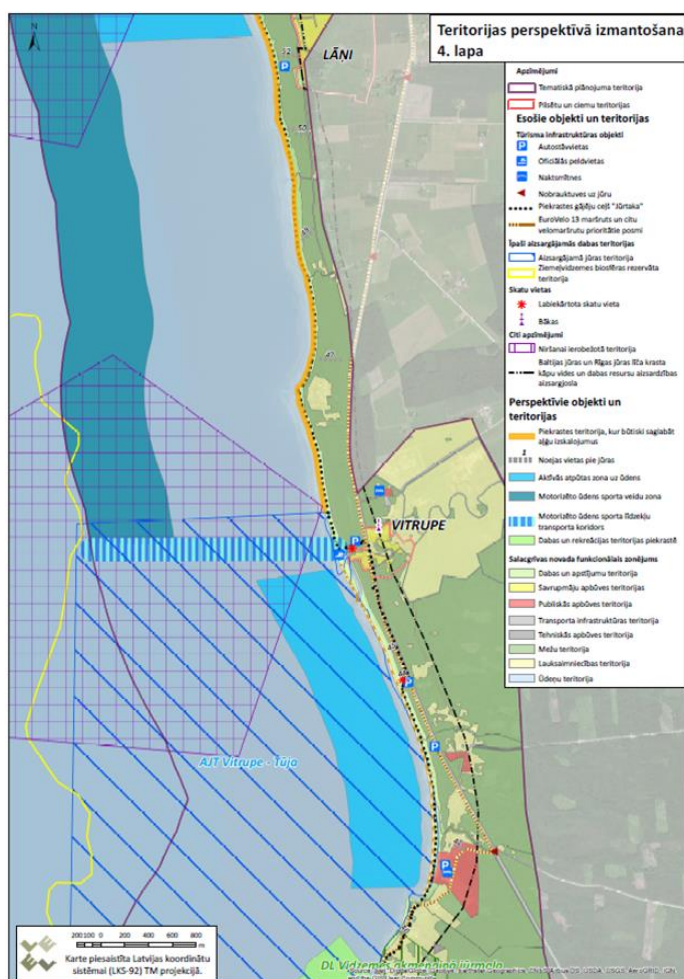
Tematiskā plānojuma saturs ir brīvi izvēlēts un to nosaka pašvaldība darba uzdevumā, taču tā ietvaros jāizstrādā gan teksta daļa (analīze, risinājumi), gan grafiskā daļa.

Kā piemērs pašvaldības iespējām izstrādāt tematisko plānojumu piekrastes joslas teritorijām, VARAM īstenotā projekta "EASME/EMFF/2016/1.2.1.6 – Jūras telpiskā plānošana ("Pan Baltic Scope")" ietvaros tika izstrādāts tematiskā plānojuma projekts Salacgrīvas novada jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai.

Tematiskā plānojuma projekts satur: pārskatu par projekta izstrādes pieeju, pārskatu par plānojamo teritoriju, plānojamās teritorijas esošās situācijas analīzes kopsavilkumu, attīstības risinājumu un rīcību priekšlikumus, plānojamās teritorijas perspektīvās izmantošanas priekšlikumus (grafisko daļu).

Tematiskā plānojumā ietverto perspektīvās izmantošanas priekšlikumu grafisks attēlojums parādīts 7. attēlā.

Šajā piemērā ar tematisko plānojumu kā instrumentu risināti gan ierosinājumi piekrastes attīstībai, gan sniegti priekšlikumi jūras piekrastes ūdeņu zonējumam, veidojot savstarpēji integrētu attīstību.

7. att. Salacgrīvas novada tematiskā plānojuma projekta grafiskās daļas piemērs

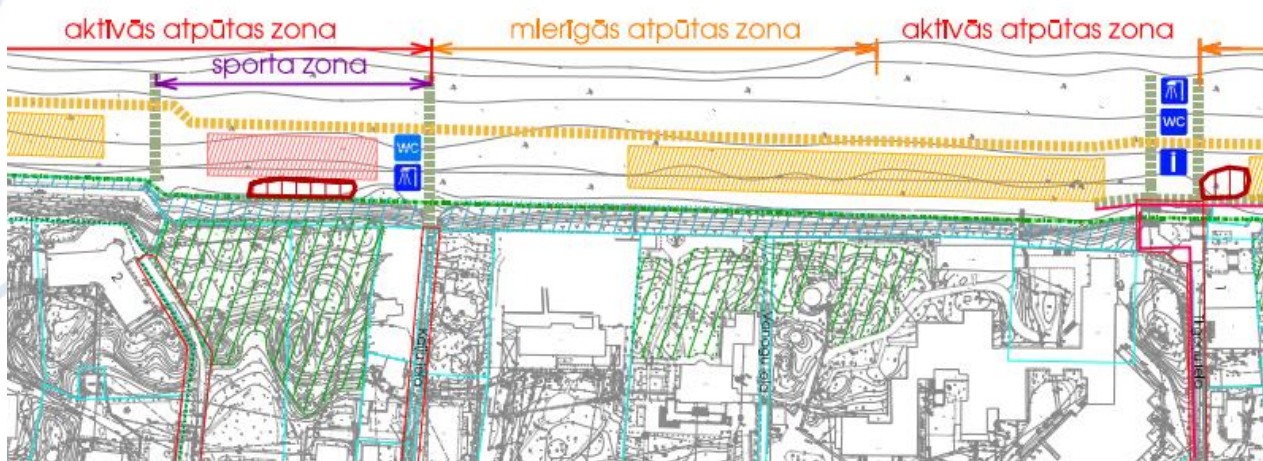
7. attēla piemērā redzama Salacgrīvas novada Vitrupes ciema teritorija, kuras tuvumā jūrā noteikta josla, kurā iespējams organizēt aktīvā ūdens sporta zonu, savukārt tālāk no krasta ziemeļu virzienā noteikta josla, kurā organizēt motorizēto transporta līdzekļu pārvietošanās zonu. Iespējas nodarboties šajās teritorijās ar šādiem aktīvā sporta veidiem nosaka arī infrastruktūra piekrastē, piemēram, stāvlaukumi, noejas uz jūru, pludmales labiekārtojums u.c. Svarīgi apzināt arī iespējas operatīvā transporta piekļuvei piekrastē, lai nodrošinātu glābšanas iespējas motorizēto ūdens transporta veidu zonas tuvumā.

Būtiski minēt, ka tematiskais plānojums var kalpot par pētījumu arī citu, detalizētāku plānošanas vai administratīvo instrumentu izvēlei, t.sk., saistošo noteikumu izstrādei.

Lokālplānojums

Ar lokālplānojumu (turpmāk - LP) risina apdzīvotas teritorijas daļas vai lauku teritorijas daļas kāda plānošanas uzdevuma situāciju, kā arī tas ir instruments teritorijas plānojuma detalizēšanai vai grozīšanai. LP iespējams izmantot jūras piekrastes sauszemes daļas plānošanai pašvaldības administratīvajā teritorijā, ar to netiek plānoti jūras piekrastes ūdeņi. LP apstiprina novada dome, izdodot saistošos noteikumus, līdz ar to šis dokuments ir saistošs ikvienam, kurš vēlas veikt kādas darbības ar dokumentā ietverto teritoriju. Būtiski, ka LP var izstrādāt detālplānojuma detalizācijas pakāpē.

Piemēram, Jūrmalā izstrādāts LP teritorijai Jūrmalā starp Ērgļu ielu, Madonas ielu, dzelzceļu un pludmali (pieņemts ar 11.06.2015. Jūrmalas pilsētas domes lēmumu Nr. 244, prot. 11.), kurā iekļauts redzējums par mūsdienīgas un kvalitatīvas publiskās ārtelpas attīstības iespējām un nepieciešamību, sabalansējot privātās intereses ar sabiedrības interesēm. Viens no LP izstrādes mērķiem bijis nodrošināt īslaicīgas lietošanas būvju, sezonas objektu, reklāmu un pludmales apkopes objektu izvietojuma un ekspluatācijas noteikumus, precizējot to izmantošanas funkciju, kas arhitektoniski iekļautos Jūrmalas vēsturiskā centra ainavas apbūvē¹¹, kas attiecīgi risināts teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos¹². **8.attēlā** redzams minētā LP zonējuma fragments.

8. att. LP teritorijai Jūrmalā starp Ērgļu ielu, Madonas ielu, dzelzceļu un pludmali pludmales funkcionālā zonējuma fragments¹³

¹¹ Lokālplānojuma paskaidrojuma raksts pieejams:

http://www.metrums.lv/data/files/teritoriju_attistibas_planosana/Jurmala/Galiga_redakcija/Paskaidrojuma_raksts_260220_15.pdf

¹² Pieejami: http://www.jpd.gov.lv/docs/j15/x/j15s026_TIAN.pdf

¹³ Pieejams: http://www.jpd.gov.lv/docs/j15/x/j15s026_GD_3.pdf

Citi instrumenti

Cienu vai kopienu plāni

Cienu vai kopienu plānu izstrādei nav saistoša normatīvā regulējuma, vienlaikus izstrādes procesā ir izglītojošs materiāls ar labās prakses apkopojumu kopienu attīstības plānošanai¹⁶. Teritorijas attīstības plānošanā šis instruments ir saistīts ar attīstības plānošanu vietējā vai kopienu līmenī, uzsverot komunikatīvās plānošanas pieejas un iedzīvotāju iesaistes nepieciešamību.

Saistošie noteikumi

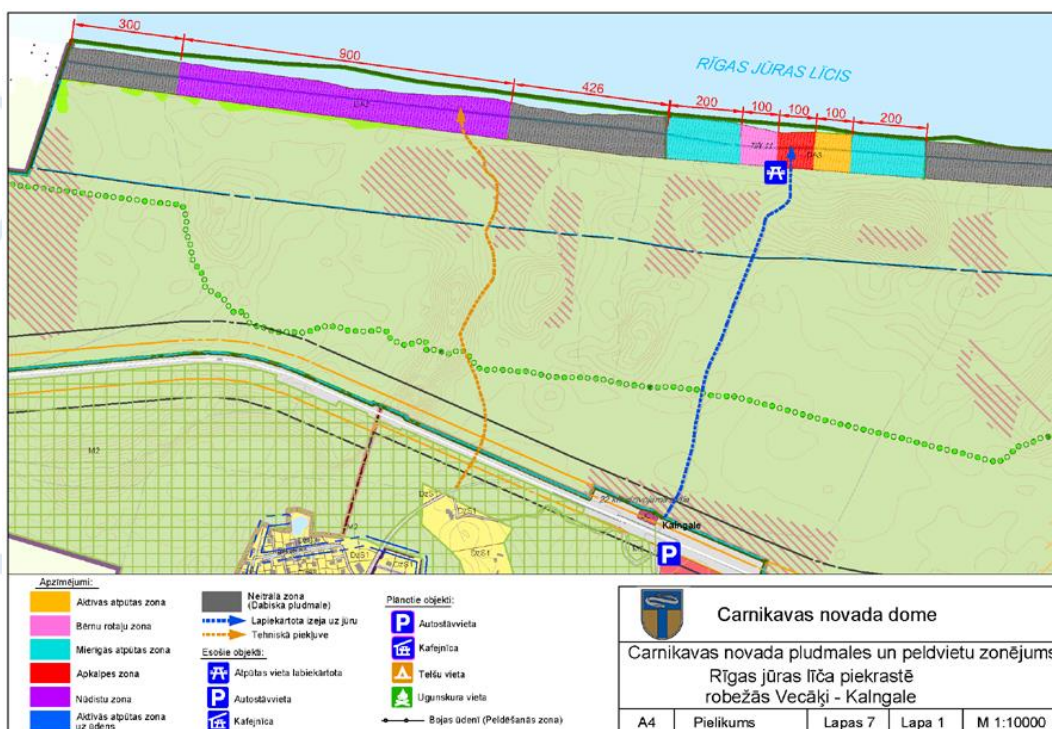
Pašvaldības var risināt piekrastes un jūras ūdeņu izmantošanas jautājumus, izstrādājot un izdodot saistošos noteikumus, kas regulē darbības jūras piekrastes ūdeņos un sauszemes daļā. Pašvaldībām ir iespēja izdot saistošos noteikumus par novada teritorijas apbūvi, publiskā lietošanā esošo ūdeņu aizsardzību un uzturēšanu, par novada teritorijas labiekārtošanu, normatīvos paredzētajiem jautājumiem, kā arī tādus noteikumus, kas nepieciešami pašvaldības autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu izpildes nodrošināšanai, piemēram, kas attiecas uz jūras piekrastes ūdeņu regulēšanu, pašvaldība var noteikt speciāli iezīmētas vietas, kurās atļauts braukt ar ūdens motocikliem, kaitbordiņiem u.c. ūdens transporta līdzekļiem. Jau šobrīd pašvaldības izmanto iespējas risināt jūras piekrastes ūdeņu un saistītās sauszemes daļas plānošanu un izmantošanu, izdodot saistošos noteikumus.

*Piemēram, šādu pieeju izvēlējusies Carnikavas pašvaldība, kura sākotnēji izstrādājusi "Carnikavas novada administratīvās teritorijas esošo publisko ūdeņu un jūras piekrastes joslas apsaimniekošanas plāns 2017.–2026. gadam" un no tā risinājumos ietvertajiem priekšlikumiem par teritorijas izmantošanu, izstrādāti un ar Carnikavas novada domes 2018. gada 24. janvāra lēmumu (prot. Nr. 2, 20. §) apstiprināti arī Saistošie noteikumi Nr. SN/2018/2 "Par kārtību, kādā izmantojami Carnikavas novada administratīvajā teritorijā esošie publiskie ūdeņi un to krasti"¹⁷. Piemērs no apstiprinātajiem saistošajiem noteikumiem redzams **10. attēlā**, kur vizualizēts peldvietu zonējums, nosakot aktīvās atpūtas, bērnu zonu u.c.*

¹⁶ Vadlīniju izstrāde norisinās projekta Interreg Centrālās Baltijas programmas projekta "Coast4us" jeb "Piekraste mums" ietvaros. Informācija par projektu un tā aktivitātēm pieejama šeit:

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/projekti/coast4us/

¹⁷Saistošie noteikumi "Par kārtību, kādā izmantojami Carnikavas novada administratīvajā teritorijā esošie publiskie ūdeņi un to krasti" pieejami šeit: <https://likumi.lv/ta/id/305262-par-kartibu-kada-izmantojami-carnikavas-novada-administrativaja-teritorija-esosie-publiskie-udeni-un-to-krasti>

10. att. Carnikavas novada pludmales un peldvietu zonējums Rīgas jūras līča piekrastē

Līdzīgi rīkojusies Pāvilostas novada pašvaldība, kur ar Pāvilostas novada domes 27.05.2010. sēdes Nr.5 lēmumu Nr.27 pieņēmusi Pāvilostas pilsētas pludmales zonējumu, kas nosaka aktīvās atpūtas sportu (ūdens motociklu, sērfošanu, kaitotāju) zonas un peldētāju zonu¹⁸.

Turpinājumā apkopoti būtiskāko teritorijas attīstības plānošanas instrumentu un citu instrumentu priekšrocības un ierobežojumi, tos izmantojot piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanai vietējā līmenī.

1. tab. teritorijas attīstības plānošanas instrumentu priekšrocības un ierobežojumi

Priekšrocības	Ierobežojumi
Ilgspējīgas attīstības stratēģija	
✓ IAS definē visas pašvaldības stratēģisko mērķi, redzējumu, ilgtermiņa prioritātes – attiecīgi iespējams izvirzīt tādas prioritātes, kas atbalsta redzējumu par piekrastes zonas attīstību. ✓ Nosaka telpiskās attīstības perspektīvu un vadlīnijas noteiktu zonu vai teritoriju attīstībai, piemēram: • Definējot apdzīvotas vietas centru, • Nosakot zaļās zonas (piem., mežus, parkus), • Nosaka ūdensmalas, • Nosakot perspektīvā kūrorta attīstības teritorijas (ja aktuāli), • Nosakot piekrastes attīstības teritorijas, • Nosaka attīstāmo transporta kustības organizāciju, t.sk., ietverot kustību uz piekrasti u.c.	✓ Nav saistošs dokuments iedzīvotājiem, teritoriju īpašniekiem, attīstītājiem. ✓ Tiek veidoti risinājumi tikai pašvaldības administratīvajai teritorijai. ✓ Process neparedz izmaiņas stratēģijā – lai būtiski mainītu stratēģiskos uzstādījumus, izstrādājama jauna IAS.

¹⁸ Pieejams:

http://www.pavilosta.lv/images/2014.janvaris/JULIJS/03.07./pludmales_un_peldvietas_noteikumi_konsolidti_26.06_03.07.pdf

Priekšrocības	Ierobežojumi
Teritorijas plānojums	
✓ Ir saistošs ikvienam, kurš vēlas veikt darbības ar īpašumu novadā. ✓ Apkopota plaša veida informācija (galvenās komunikācijas, teritoriju izmantošana, aizsargjoslas, detalizētāk plānojamas teritorijas, ĪADT u.c.). ✓ Nosaka atļauto teritoriju izmantošanu, līdz ar to veidojot sakārtotu, skaidru redzējumu par piekrastes telpisko attīstību, piemēram: • kur plānot noejas vai nobrauktuves pie jūras, • kur paredzēt stāvlaukumus, • kur plānot pludmales attīstību kā sabiedrībai pieejamu teritoriju, • kur saglabāt dabas teritorijas (piem., mežus), • kur plānot ostu teritorijas u.c.	✓ Tiek veidoti risinājumi tikai pašvaldības administratīvajai teritorijai. ✓ Administratīvi laikietilpīgs process, līdz ar to dokumentā ietvertie risinājumi nav elastīgi maināmi.
Attīstības programma	
✓ AP definē vidēja termiņa prioritātes, kas pakārtotas IAS ilgtermiņa prioritātēm – attiecīgi iespējams izvirzīt tādas prioritātes, kas atbalsta redzējumu par piekrastes zonas attīstību. ✓ AP sadaļā "Rīcības plāns" nosaka rīcības un uzdevumus, kas veicami pašvaldībai vai tās iestādēm konkrētu prioritāšu sasniegšanai, piemēram: • Labiekārtot noejas uz jūru, • Izvietot dzeramā ūdens ņemšanas vietas, • Izstrādāt pludmales labiekārtojuma plānu u.c. ✓ AP sadaļā "Investīciju plāns" nosaka plānotās investīcijas un projektus, kuriem paredzēts piesaistīt līdzekļus, piemēram, jahtu mājas būvniecība ostas teritorijā u.c. ✓ Rīcību un investīciju plānā iekļautajām aktivitātēm pašvaldība nosaka skaidri definētus un izmērāmus sasniedzamos rezultātus (piem., noteikts skaits Zilā karoga pludmaļu u.c.) ✓ Pašvaldība saista savu ikgadējo budžeta plānošanu ar AP paredzētajām rīcībām un investīcijām, attiecīgi nodrošinot stratēģisku un plānveidīgu attīstību. ✓ AP un tajā noteiktās rīcības un uzdevumi var kalpot par ierosmi iedzīvotājiem, NVO, attīstītājiem, uzņēmējiem savām rīcībām kopīgu mērķu sasniegšanai teritorijas attīstībā.	✓ Dokumentā iekļauto rīcību, uzdevumu un investīciju izpilde nav obligāta pašvaldībai un ir atkarīga no pieejamiem resursiem, līdz ar to reāla attīstība ir atkarīga no iespējām. ✓ Nav saistošs dokuments iedzīvotājiem, teritoriju īpašniekiem, attīstītājiem. ✓ AP neparedz telpiskos risinājumus.
Tematiskais plānojums	
✓ Var tikt veidots kā izpētes dokuments. ✓ Iespēja risināt atsevišķu nozaru vai tematiku jautājumus. ✓ Var būt kā pamats saistošo noteikumu izstrādei. ✓ Plānojuma ietvaros iespējams paredzēt risinājumus, kurus iekļaut gan pašvaldības attīstības stratēģijā, gan programmā, gan teritorijas plānojumā. ✓ Iespējams risināt jautājumus teritorijai, kas neietilpst pašvaldības administratīvajās robežās.	✓ Lai arī tematisko plānojumu apstiprina dome, tā risinājumi ne obligāti tiek stiprināti ar domes izdotiem saistošajiem noteikumiem, līdz ar to tā risinājumi ir rekomendējoši teritoriju īpašniekiem.
Lokālplānojums	
✓ Ir saistošs ikvienam, kurš vēlas veikt darbības ar īpašumu noteiktajā teritorijā. ✓ Iespējams aptvert plašāku teritoriju nekā detālplānojums (turpmāk tekstā – DP), piem., plašāku piekrastes teritoriju.	✓ Tiek veidoti risinājumi tikai pašvaldības administratīvajai teritorijai.

Priekšrocības	Ierobežojumi
✓ Plānojamajai teritorijai iespējams noteikt detalizētākus teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, nekā tie paredzēti teritorijas plānojumā. Piemērots līmenis, piemēram, apkaimes identitātes veidošanai vai visas piekrastes aptveršanai. ✓ Ja nepieciešams, iespējams plānot detālpārplānojuma detalizācijas pakāpē. ✓ Izmantojams kā rīks teritorijas plānojuma grozīšanai.	✓ Administratīvi laikietilpīgs process, dokumentā ietvertie risinājumi nav elastīgi maināmi.
Detālpārplānojums	
✓ Ir saistošs ikvienam, kurš vēlas veikt darbības ar īpašumu noteiktajā teritorijā. ✓ Iespējams detalizēt teritorijas apbūves nosacījumus, veidojot teritorijas identitāti. ✓ Plāno teritoriju detalizētā līmenī, paredzot komunikāciju, labiekārtojuma, apbūves risinājumus u.c. Piemērots līmenis, piemēram, atsevišķu pludmales zonējumu izstrādei.	✓ Tiek veidoti risinājumi tikai pašvaldības administratīvajai teritorijai. ✓ Administratīvi laikietilpīgs process, dokumentā ietvertie risinājumi nav elastīgi maināmi.

2. tab. Citu instrumentu priekšrocības un ierobežojumi.

Priekšrocības	Ierobežojumi
Ciemu vai kopienu plāni	
✓ Netiek saistīts ar oficiālo plānošanas procedūru, tāpēc tā teritorija, saturs un izstrādes gaita var būt interpretēta atbilstoši kopienas vajadzībām. ✓ Ciemu plānu izstrādei piemērots mērogs ir piekrastes pašvaldību piekrastes ciemi. ✓ Plāna pamatā ir vietējā līmeņa izaicinājumu aktualizēšana un risinājumu radīšana. Izaicinājumi var tikt saistīti arī ar jūras piekrastes zonu. ✓ Attīstības plānu veido pašvaldībā dzīvojošie un/vai strādājošie cilvēki, tas ir pašu veidots dokuments, savukārt pašvaldībai ir atbalstoša, virzoša un/vai koordinējoša loma. ✓ Attīstības plānošanas dalībnieki ir arī attīstības veidotāji, no kuriem tiek gaidīta apņemšanās rīkoties un rīcība. ✓ Plānā ietver no kopienas nākušus risinājumus un idejas, taču tos iespējams pārnest arī uz pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem.	✓ Ciemu vai kopienu plānu risinājumi tiek stiprināti ar kopienas balsojumu vai domes lēmumu, līdz ar to tā risinājumi ir rekomendējoši pašvaldībai un plāna ieviešanai, attiecīgi netiek garantēta plāna īstenošana.
Saistošie noteikumi	
✓ Ir saistoši ikvienam teritorijas lietotājam, regulējot ne vien zonējumu, bet arī iespējamās (atļautās) un neatļautās darbības. ✓ Var tikt izstrādāti dažādām teritorijām (viss novads, viena pludmale u.c.). ✓ Iespējams iekļaut regulējumu par dažādām tēmām un iespējamām aktivitātēm pludmalē, t.sk., atpūta un sports uz ūdens un piekrastē, sezonālas būves piekrastē, kuģošanas objektu lietošana u.c. ✓ Iespējams noteikt administratīvo atbildību par noteikumu pārkāpšanu.	✓ Saistošo noteikumu izstrādes iespējas tematiski nosaka normatīvie akti.

Secināms, ka pašvaldību rīcībā jau šobrīd ir dažādi instrumenti (teritorijas plānojums, tematiskie plānojumi, lokālpārplānojumi, detālpārplānojumi) piekrastes sauszemes daļas plānošanai,

kā arī ir izmantojami instrumenti, ar kuriem iespējams risināt jūras piekrastes ūdeņu atļauto izmantošanu un atļautās rīcības (tematiskie plānojumi, saistošie noteikumi (pēc vadlīniju pilnajā dokumentā aprakstīto normatīvo aktu grozījumu stāšanās spēkā). Vienlaikus, jāņem vērā katra instrumenta iespējas un ierobežojumus.

Plānošanas tematiskie aspekti un jūras un piekrastes izmantošanas veidi

Sadalā apskatīti vairāki plānošanas tematiskie aspekti vai jomas, kas skar piekrastes pašvaldību teritoriju un ir īpaši izvērtējami, veicot jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānošanu. Balstoties uz pilotprojekta ietvaros izpētīto situāciju Salacgrīvas novadā, turpinājumā detalizētāk izvērtēti tādi aspekti kā [jūras un piekrastes dabas apstākļi, ostu darbības attīstība](#), kā arī [piekrastes tūrisma attīstība](#). Vienlaikus jāmin, ka plānojamā teritorija un tematiskais tvērums katrā pašvaldībā un situācijā var atšķirties, tāpēc teritorijā pastāvošais apstākļu kopums (esošā situācija) un izvērtējamie tematiskie aspekti iekļauj, taču neaprobežojas ar iepriekš minētajiem Piemēram, var iekļaut tādus aspektus kā:

- Klimata pārmaiņas un krasta erozija,
- Mobilitāte un sasniedzamība sauszemē un jūrā,
- Kultūras un dabas mantojums,
- Uzņēmējdarbība piekrastes teritorijā,
- Videi draudzīgas enerģijas ieguve
- U.c. pēc pašvaldības ieskatiem.

Uzsākot jūras piekrastes joslas plānošanu, pašvaldībām:

1. Jāizvērtē jūras un piekrastes izmantošanas veidu noteikšanai piemērotākie plānošanas un administratīvie instrumenti, kas atbilst pašvaldības iecerēm attiecībā pret jūras piekrastes joslas plānošanu.
2. Pirms plānot jūras piekrastes ūdeņu izmantošanas veidus, būtiski izvērtēt plānojamās teritorijas ietvaros izplatītākos piekrastes sauszemes daļas izmantošanas veidus (piem., meži, dažāda veida apbūve, ĪADT u.c.) un attiecīgi iespējamās sasaistes faktorus ar atļautajiem izmantošanas veidiem jūras piekrastes ūdeņos.
3. Jūras piekrastes ūdeņu zonējumu jāveido, balstoties uz šobrīd pastāvošajiem piekrastes lietotāju paradumiem un vajadzībām plānojamajā teritorijā, kā arī uz iespējām izmantot jūras piekrastes ūdeņus 2 km joslā nākotnē.

Turpinājumā raksturoti galvenie tematiskie aspekti piekrastes un jūras plānošanā, definēti risināmie jautājumi un sniegtas rekomendācijas pašvaldībām attīstības plānošanai. Katras apakšnodeļas noslēgumā piedāvātai nosacījumi izmantošanas veidu noteikšanai jūrā un ar to saistītajā sauszemes daļā, minēti apstākļi, kas jāņem vērā, lai novērstu dažādu jūras un piekrastes izmantošanas veidu savstarpēju konfliktēšanu. Noslēgumā sniegts ieskats par jūras un piekrastes izmantošanas veidu noteikšanai piemērotākajiem plānošanas un administratīvajiem instrumentiem.

Jūras un piekrastes dabas apstākļi

Jūras piekrastei ir raksturīga izteikta mainība un jutība pret dažādiem ārējiem faktoriem. Par ikvienas piekrastes pašvaldības izaicinājumu ir kļuvusi piekrastes teritorijas attīstības plānošana, balansējot starp jūras un piekrastes dabas saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Jāņem vērā arī tas, ka iedzīvotāju izvēli dzīvot piekrastē nosaka tās ekosistēmu sniegtie pakalpojumi (vieta atpūtai, pārtika, izejvielas, tīrs ūdens, gaiss u.c.) un dzīves vides kvalitāte.

Ņemot vērā dabas apstākļus kā vienu no būtiskākajiem piekrastes vidi veidojošajiem faktoriem, uzsākot jūras piekrastes ūdeņu un saistīto sauszemes daļu plānošanas procesu vietējā līmenī, jārod atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. *Kādi ir dabas apstākļi plānojamajā teritorijā, piemēram, vai teritorijā sastopamas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT) u.c.?*
2. *Vai un kādā mērā teritoriju skar erozijas problēmas?*
3. *Kā veicināt teritorijas plānošanas un perspektīvās attīstības saikni ar dabas aizsardzību?*
4. *Kā saskaņot dabas aizsardzības prasības vietējā līmenī ar vietējo iedzīvotāju vēlmēm par dzīvesvietas attīstību un tūrisma un rekreācijas infrastruktūras attīstību, ņemot vērā šo novada piekrastes resursus un potenciālu?*

Pastāv faktori, kas ietekmē jūras un piekrastes dabas saglabāšanu un aizsardzību vai arī, kas jāņem vērā to plānojot:

- Antropogēnā slodze (t.sk., eitrofikācija, piesārņojums no notekūdeņiem, atkritumi, ietekme uz biotopiem u.c.) var radīt riskus ĪADT pastāvēšanai ilgtermiņā, kā arī ietekmēt vietējo iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti.
- Bioloģiskās daudzveidības samazināšanos izraisa ūdens piesārņojums un eitrofikācija. Jūras piekrastes daļā sastopamas bentisko aļģu audzes, kurās bioloģiskā daudzveidība ir vislielākā jūras ekosistēmā un kas veidojas kā nārsta un barošanās laukumi zivīm, savukārt tālāk jūrā sastopamas planktonu grupas (fitoplanktons un zooplanktons), kā arī jūras gruntī mītoši dzīvnieki.¹⁹ Eitrofikācijas rezultātā sugu struktūra Baltijas jūrā mainās.
- Baltijas jūra un piekraste sniedz daudz vērtīgus pakalpojumus, t.sk. transporta, enerģijas, pārtikas un derīgo izrakteņu resursus, tūrisma un rekreācijas iespējas un kultūras mantojumu.²⁰ Piekrastes un jūras vērtības ir kultūras un dabas mantojums, resursi, dažādas iespējas, no kurām liela daļa Latvijas teritorijā ir apzinātas, tomēr visas piekrastes un jūras sniegto vērtību kopumu būtu efektīvāk novērtēt, apzinot apgādes, regulējošos un kultūras ekosistēmu pakalpojumus,
- Jūras un krasta ainavu veido piekrastē sastopamais vienotais dabas un kultūras mantojums, pludmale, krasti un stāvkrasti, upītes un lielāku upju ietekas, piekrastes apaugums (pļavas, meži, kāpas), kā arī objekti, kas liecina par cilvēka klātesamību

¹⁹ Atbilstoši Bioloģiskās daudzveidības informācijas tīklam, pieejams: <http://biodiv.daba.gov.lv/cooperation/jura>

²⁰ Gundersen H, Bryan T, Chen W, Moy FE, Sandman AN, Sundblad G, et al. Ecosystem Services : In the Coastal Zone of the Nordic Countries [Internet]. Copenhagen; 2017. 127 p. (TemaNord), pieejams: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1067839/FULLTEXT01.pdf>

piekrastes attīstības procesos – bākas, moli, ostas, pilsētas un ciemi, viensētas. Jaunas tendences piekrastes ciemu apbūvē ievieš atpūtnieku pieplūdums, vasarnīcu un viesu namu būvniecība, kas bieži ievērojami atšķiras no piekrastes tradicionālajiem apbūves principiem un kultūrvēsturiskajām iezīmēm²¹. Piekrastei raksturīgās ainavas izzūd ne vien apbūves un urbanizācijas rezultātā, bet arī krasta erozijas, vētru un citu dabas procesu ietekmē.

- Krasta erozija ir viena no piekrastes problēmām un viens no būtiskākajiem aspektiem, kas jāņem vērā, plānojot piekrastes teritoriju attīstību un tās izmantošanas prioritātes. Krasta eroziju veicina antropogēni traucējumi krasta sistēmā, iepriekš ierīkotas preterozijas būves, kā arī dabas apstākļu izmaiņas.²²

Balstoties uz augstāk aprakstīto esošo situāciju dabas saglabāšanas jomā, noteikti vairāki pašvaldību kompetencē risināmie virzieni:

- Teritorijas plānošanas un perspektīvās attīstības saikne ar dabas aizsardzību.
- Starpinstitūciju sadarbība dabas saglabāšanai.
- Ekosistēmu pakalpojumi piekrastē.

Teritorijas plānošanas un perspektīvās attīstības saikne ar dabas aizsardzību

Kopumā prasības dabas aizsardzībā nosaka normatīvie akti, kā arī pašvaldībai ir iespēja noteikt papildu nosacījumus teritorijas plānojuma ietvaros, kā arī izdalīt teritorijas ar īpašiem nosacījumiem. Ņemot vērā, ka pašvaldībā prioritātes un iespējas infrastruktūras attīstīšanai var gadu gaitā mainīties, ĪADT dabas aizsardzības plānu savstarpēju integrāciju ar pašvaldības teritorijas plānojumu iespējams ieviest kā plānošanas principu pašvaldībā.

Rekomendācijas pašvaldībām teritorijas plānošanas un dabas aizsardzības saiknes nodrošināšanai:

1. Aktīvi sekot līdzi ĪADT individuālo aizsardzības noteikumu vai apsaimniekošanas plānu izstrādei, nodrošinot pašvaldības darbinieku līdzdalību darba grupās.
2. Ņemt vērā "Vadlīnijas dabas aizsardzības plāna integrēšanai teritorijas plānojumā", "Konceptija īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu integrēšanas iespējām pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos" un "Vadlīnijas dabas aizsardzības plānošanas procesa pilnveidošanai un sasaistei ar pašvaldību teritorijas attīstības plānošanu".
3. Nodrošināt ĪADT dabas aizsardzības plānu integrēšanu pašvaldības Teritorijas plānojumā, nodrošinot plānotās infrastruktūras saskaņotību, kā arī atbilstošu prasību attēlošanu teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.
4. Teritorijas plānojumos iekļaut ainaviski vērtīgo teritoriju, skatu punktu un ainavisko ceļu atainojumu, paredzot īpašus apbūves un izmantošanas noteikumus to tuvumā, kā arī izvērtējot paredzēto attīstības ieceru ietekmi uz dabu un ainavu.

Starpinstitūciju sadarbība dabas saglabāšanai

Institūcijām (pašvaldības kārtībnieki, DAP un Valsts vides dienesta inspektori), kuru pārziņā ir dabas aizsardzības uzraudzība, trūkst kapacitātes, tās nespēj nodrošināt patstāvīgu vai ļoti regulāru klātesamību uzraugāmajās teritorijās. Lai arī ikvienam interesentam ir pieejama

²¹ Latvijas Lauku tūrisma asociācija "Lauku ceļotājs" – "Piekrastes apbūves vadlīnijas" (2011)

²² Lapinskis J., Grīne I. "Vadlīnijas jūras krasta erozijas seku mazināšanai. Ieteikumi piekrastes pašvaldībām un zemes īpašniekiem", LU. Pieejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/publ/met/?doc=18713>

publiskā informācija par ĪADT, tomēr iedzīvotājiem nereti trūkst izpratnes par to nozīmi un lomu sabiedrības interešu labā. Ņemot vērā, ka ir vairākas organizācijas un institūcijas, kuras ir līdzatbildīgas par iedzīvotāju izglītošanu dabas aizsardzības jautājumos, būtu risināma šo institūciju savstarpēja sadarbība un organizētība.

Rekomendācijas pašvaldībām starp institūciju sadarbības veicināšanai dabas saglabāšanai:

1. *Izvērtēt iespēju dibināt pašvaldības darba grupas vai konsultatīvās padomes starp institūciju sadarbības veidošanai piekrastes dabas vides aizsardzībai vietējā līmenī.*

Ekosistēmu pakalpojumi piekrastē

Jūras tuvums un piekrastes unikālā daba sniedz priekšrocības teritorijas attīstībai. Ekosistēmu pakalpojumu (kultūras pakalpojumu, apgādes pakalpojumu un regulējošo pakalpojumu) novērtēšanas pieeja ir mūsdienīgs instruments, kas ļauj atrast ilgtspējīgus risinājumus teritorijas attīstībai, ņemot vērā dabas kapitāla iespējas un dabas aizsardzības prasības. Ekosistēmu pakalpojumu novērtējums sniegtu iespēju izprast pienesumu, ko dabas vide sniedz piekrastes iedzīvotājiem un vietējai ekonomikai, kā arī izmantot šo informāciju lēmumu pieņemšanā par noteiktu teritoriju vai īpašumu apsaimniekošanu, izmantošanu, attīstību, līdzsvarojot dabas aizsardzību ar sociālajiem un ekonomiskajiem aspektiem.

Rekomendācijas pašvaldībām ekosistēmu pakalpojumu izvērtēšanai piekrastē:

1. *Izvērtēt ekosistēmu sniegtos pakalpojumus piekrastes teritorijās, īpaši – piekrastes attīstāmajās teritorijās (kas ietvertas Piekrastes plānojumā²³), kā arī urbanizētu vietu tuvumā.*
2. *Iesaistīt novada vai apdzīvotas vietas iedzīvotājus ekosistēmu pakalpojumu noteikšanā (īpaši, kultūras pakalpojumu noteikšanā, kur vietējo iedzīvotāju zināšanām par apkārtnes kultūras ekosistēmu pakalpojumiem ir plašākas zināšanas).*
3. *Sagatavot un veidot izglītojošas kampaņas par izpēti teritorijā sastopamajiem ekosistēmu pakalpojumiem, veicinot sabiedrības izpratni.*
4. *Ekosistēmu pakalpojumu vērtējumu izmantot kā instrumentu lēmumu pieņemšanā, kas attiecas uz teritorijas attīstību un izmantošanu, vai citām plānotām vai neplānotām teritorijas izmaiņām, kas var atstāt ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu dažādību.*
5. *Izmantot Ekosistēmu pakalpojumu vērtējumu kā pamatojumu, jaunu ekosistēmu pakalpojumu veidošanai un veicināšanai novadā.*

Nosacījumi izmantošanas veidu noteikšanai jūrā un ar to saistītajā sauszemes daļā

Nosakot dabas un rekreācijas nolūkam atvēlētās teritorijas, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- Teritorijas primāri tiek noteiktas ĪADT un AJT tuvumā, cienot teritoriju īpašos apstākļus un, attiecīgi, izvairoties no citu jūras un piekrastes lietošanas veidu noteikšanas.
- Šādām teritorijām jābūt labi savienotām ar labiekārtotām noejām uz jūru vai piekļūšanas vietām dabas un kultūrvēsturiskiem objektiem piekrastes tuvumā. Veicinot apmeklētāju pārvietošanos pa labiekārtotām teritorijām, tādējādi mazinot antropogēnās slodzes ietekmi uz sugām un biotopiem.
- Teritorijās nosakāmi ainavu skatu punkti un veicināma to labiekārtošana vai saglabāšana.

²³ Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5763>

Ostu darbības attīstība

Lai uzlabotu un nodrošinātu ostu konkurētspēju, nepieciešams nodrošināt kvalitatīvu ostas pakalpojumu pieejamību par konkurētspējīgām cenām. Svarīgs virziens ostu attīstībā ir piemērotas infrastruktūras attīstīšana un uzturēšana, tāpat jāveic darbs pie apstrādājamo kravu struktūras analīzes un pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kā arī jāplāno pakalpojumu un kravu dažādošana un jaunu saimnieciskās darbības formu attīstība ostas piekrastes ūdeņos un ostas iekļaušanos pilsētvidē.

Ņemot vērā ostu klātbūtni kā būtisku piekrastes aktivitāti veidojošo faktoru, plānojot jūras piekrastes ūdeņus un saistīto sauszemes daļu vietējā līmenī, jārod atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. *Kā nodrošināt ostu veiksmīgu iekļaušanos piekrastes teritorijā, t.sk., publisko piekļuvi moliem?*
2. *Kā plānot piekrastes teritorijas, ņemot vērā tajās esošās ostas un to attīstības ieceres (t.sk. jūrā un ostas akvatorijā)?*
3. *Kā veicināt ostu konkurētspēju ar teritorijas plānošanas instrumentiem?*
4. *Kā plānot jaunas mazo ostu vai piestātņu teritorijas?*
5. *Kā veicināt jaunu saimniecisko formu attīstību ostu teritorijās?*
6. *Kādu ietekmi osta atstāj uz pašvaldības iedzīvotāju dzīves līmeni?*

Noteikti vairāki pašvaldību un ostu sadarbībā risināmie virzieni:

- Ostas akvatorija un infrastruktūra,
- Jahtu apkalpošanas serviss,
- Alternatīvo enerģiju izmantošanas potenciāls ostās,
- Jaunu darba vietu radīšana ostā - rūpniecības attīstība,
- Osta kā integrēta apdzīvotas teritorijas daļa.

Ostas akvatorija un infrastruktūra

Primāri jūras piekrastes ūdeņos jānosaka kuģošanai rezervētie ceļi uz/no ostu, saskaņā ar Jūras plānojumu 2030 un noteiktajiem ierobežojumiem citu jūras izmantošanas veidu attīstīšanai šajās teritorijās.

Svarīgi ir saprast, vai ostai, mainot vai palielinot kravu struktūru, būs atbilstošs tehniskais aprīkojums. To iespējams noteikt, izprotot, vai ostā ir atbilstošs kuģošanas kanāla dziļums un tas ļaus apkalpot nākotnes flotes tendences, kur plānotas grunts novietnes, kāds ir ostas piestātņu tehniskais stāvoklis u.c. Attiecīgi, pašvaldībām sadarbībā ar ostu ir iespējams tematiskajos plānos un citos pašvaldības plānošanas dokumentos ieplānot darbības, kas ļautu sakārtot ostu atbilstoši ilgtermiņa attīstības plāniem.

Rekomendācijas pašvaldībām ostu akvatorija un infrastruktūras jautājumos:

1. *Katras ostas attīstības plāni ir jānostiprina ostas attīstības programmā, kura ir jāapstiprina Latvijas Ostu, tranzīta un loģistikas padomē.*
2. *Ostu attīstības plāni ir jāapstiprina ar pašvaldības lēmumu.*

3. *Ostu attīstības plānos paredzētajām darbībām ir jāveic IVN un jāsaskaņo ar MK, izdodot MK rīkojumu par ostas rekonstrukcijas darbiem, ja tādi paredzēti.*

Jahtu apkalpošanas serviss

Jahtu apkalpošana galvenokārt sniedz pienesumu novadu un apdzīvoto vietu kopējai ekonomiskajai aktivitātei, sniedz ieņēmumus naktsmītnēm, ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem u.c., bet nenodrošina vērā ņemamus ieņēmumus ostas pārvaldei. Lai nākotnē piesaistītu jahtas ostās, ir jāveic virkne uzlabojumu un jāpiedāvā papildus pakalpojumus:

- Jahtotāju sanitārais mezgls (WC, dušas utt.);
- Jahtu uzpilde ar degvielu – ja nav iespējams uzbūvēt stacionāru degvielas uzpildes staciju, to var risināt ar mobilu lokālu uzpildes iekārtu;
- Jahtu notekūdeņu savākšana – sanitāro ūdeņu attīrīšanu un sateču ūdeņu uzkrāšana. Var plānot alternatīva rezervuāra izvietojumu;
- Jahtu ziemošana – var izbūvēt papildus nojumes, kur izvietot izceltās jahtas;
- Jahtu remonta nodrošināšana – var izbūvēt angāra tipa remontdarbnīcu.

Rekomendācijas pašvaldībām jahtu servisa attīstības jautājumos:

1. *Izvērtēt iespējas attīstīt jahtu servisu ostās, ņemot vērā šīs nozares perspektīvo attīstības potenciālu.*
2. *Iekļaut pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos rīcības jahtu servisa attīstībai un izvērtēt iespējas piesaistīt projektu līdzfinansējuma līdzekļus.*

Alternatīvo enerģiju izmantošanas potenciāls ostās

Atsevišķās ostās ir potenciāls izmantot dažādas alternatīvās enerģijas formas, kas pieejama piejūras teritorijās (vēja, saules, viļņu enerģija, siltumsūkņi jūrā).

Vēja enerģija

Jūras plānojumā 2030 ir norādītas potenciāli iespējamās vēja parku jūrā izvietojanas vietas. Šajās teritorijās ir jāizvērtē, vai tās neietekmē ostas pamatdarbības principus un atrodas drošā attālumā no kuģošanas ceļiem. Pastāv iespēja vēja ģeneratorus izvietot arī ostu teritorijās vai to tuvumā, lai nodrošinātu ostas funkcijas ar alternatīvu enerģiju, bet jāpatur prātā, ka enerģijas padeve var būt nepastāvīga. Lai izvērtētu šāda vēja parka vai vēja turbīnu uzstādīšanu ir nepieciešams veikt priekšizpēti un IVN procesu. Vēja ģeneratoru saražotā enerģija var ne tikai nodrošināt ostas funkciju izpildi, bet var tikt nogādāta kopējā tīklā un nodrošināt pašvaldību vai uzņēmējus ar elektroenerģiju.

Saules enerģija

Atsevišķu ostas darbību nodrošināšanai var izmantot saules enerģiju. Uzstādot saules paneļus un saules kolektorus, osta un pašvaldība var iegūt neatkarību no svārstīgajām energoresursu cenām, kā arī kļūt videi draudzīgāka, jo tiek aizstāts fosilais kurināmais ar saules

enerģiju, tādējādi radot mazāk CO₂ izmešu. Pašvaldība var atbalstīt šādu saules paneļu uzstādīšanu ne tikai ostas teritorijā, bet visā novadā.

Vilņu enerģija

Iegūtās enerģijas apjoms ir atkarīgs no viļņu parametriem, tas ir, to augstuma un vētrainības biežuma. Šādai spēkstacijai vajadzētu atrasties tur, kur atklāti piekļūst valdošie vēji. Latvijas gadījumā tie ir dienvidrietumu vēji. Atbilstoša vēja intensitāte ir sastopama Kurzemes rietumu piekrastē, līdz ar to Kurzemes piekrastes ostas ir piemērotākas viļņu enerģijas izmantošanai. Jāņem vērā, ka viļņu enerģija nav pastāvīga un, kad jūrā nav viļņu, ir jābūt citam energoresursu avotam.

Siltumsūkņi jūrā kā alternatīva gāzei, ogleņiem un šķeldai

Pašvaldība, lai apgādātu tās administratīvajā teritorijā esošas māsasaimniecības un ostu ar siltumu var izmantot jūras siltumsūkni. Šo siltumu var iegūt no Rīgas jūras piekrastes.

Rekomendācijas pašvaldībām alternatīvo enerģiju izmantošanas potenciāla attīstīšanai:

1. Jāizskata iespēju ostās kuģus bunkurēt ar LNG un veidot pietiekami jaudīgus elektropieslēgumus, lai tie spētu īsā laikā veikt arī kuģu uzlādi.
2. Atkarībā no ostas un pašvaldības iespējām, izvērtēt alternatīvās enerģijas izmantošanas iespējas.

Jaunu darba vietu radīšana ostā - rūpniecības attīstība

Ostu brīvās teritorijas ir labas vietas, kur attīstīt jaunas ražošanas formas ostā, atkarībā no valsts ekonomiskajiem attīstības virzieniem. Nereti Latvija eksportē beramkravas uz citām Eiropas valstīm, kur tās tiek safasētas vai papildinātas ar papildus piedevām un tālāk tās tiek atpakaļ reeksportētas uz Latviju. Šo procesu ir iespējams veikt tepat Latvijā, izmantojot vietējo darba spēku un ostu potenciālu. Kā piemēru šādām darbībām var minēt kūdras, kas tiek safasēta Dānijā un atpakaļ nosūtīta uz Latviju maisos. Līdzīgi ir ar kokmateriāliem, šķeldu un granulām.

Rekomendācijas pašvaldībām jaunu darba vietu radīšanai ostā:

1. Sadarbībā ar ostas pārvaldi, izvērtēt ostas potenciālu un pieejamo resursu pārstrādes iespējas.
2. Izvērtēt iespējas ražot ostu teritorijās negabarīta preces, kuras var transportēt pa jūru, nenoslogojot autoceļus, ja ostā ir brīva vieta papildus kraujlaukumiem.

Osta kā integrēta apdzīvotas teritorijas daļa

Svarīgi ir izvērtēt ostas darbības ietekmi uz iedzīvotāju, sevišķi ostas apkaimju iedzīvotāju ikdienu un to, kāds līdzās pastāvēšanas risinājums būtu izdevīgākais visām iesaistītajām pusēm nākotnē. Aktīvāk un plašāk nepieciešams skaidrot sabiedrībai gan ostas būtību kopumā, gan arī lēmumus, kas saistīti ar ostas attīstību un jānodrošina iedzīvotāju iesaiste lēmumu pieņemšanā.

Vienlaikus, iespējams veicināt ostu attīstību kā integrētu pilsētas daļu, nosakot pieejamās un nepieejamās zonas, veidojot tematisku labiekārtojumu u.c. veidos. Viens no veidiem kā veicināt ostu atvērtību un labiekārtošanu, rēķinoties ostu ekonomiskās darbības nodrošināšanas nepieciešamībām un ņemot vērā iedzīvotāju un viesu intereses par piekļuvi jūrai, ir pašvaldībai sadarbībā ar ostas pārvaldi izstrādāt detālplānojumu un/vai arhitektūras metu konkursu ar mērķi risināt ostas integrēšanu pilsētvidē. Detālplānojuma vai arhitektūras metu konkursa ietvaros iespējams risināt arī molu sasaisti ar pilsētvidi, nepieciešamo labiekārtojuma infrastruktūru ostai piegulošajā teritorijā, kā arī citu uzņēmējdarbībai izmantojamu telpu (kopstrādes telpas, mazo un vidējo uzņēmumu telpas, tirdzniecības platības u.c.) izveidi un iekļaušanu teritorijā un tiešā tās tuvumā.

Rekomendācijas pašvaldībām attīstot saikni starp ostu teritorijām un apdzīvotām vietām:

1. Veidojot mūsdienīgas ostu teritorijas, kas mazina fiziskas barjeras pastāvēšanu starp apdzīvotas vietas centru un jūru, kā arī atvieglo iedzīvotāju nokļūšanu līdz moliem, iespējams veicināt ostas teritoriju integrēšanu pilsētvidē.
2. Izvērtēt iespējas pašvaldībai sadarbībā ar ostas pārvaldi izstrādāt detālplānojumu un/vai arhitektūras metu konkursu ar mērķi risināt ostas integrēšanu pilsētvidē.
3. Aicināt ostas sadarbībā ar pašvaldībām veikt ostas radīto emisiju mazināšanas vai ierobežošanas pasākumus, uzstādot smaku emisiju savākšanas un kontroles iekārtas, uzstādot trokšņu sienas vai uzstādot norobežojošas sienas, vai izbūvējot angārus birstošo materiālu pārkraušanai, lai mazinātu putekļu nokļūšanu gaisā.
4. Ieteicams paredzēt Teritorijas plānojumā aizsardzības zonu (zaļo zonu) ap ostas teritoriju un dzīvojamo vai jaukta tipa apbūvi, tādējādi mazinot ostas darbību radīto gaisa, trokšņa un vizuālo piesārņojumu.

Nosacījumi izmantošanas veidu noteikšanai jūrā un ar to saistītajā sauszemes daļā

Ostu teritorijas un ostas akvatorija (t.sk. ārējais reids) ir piekrastes pašvaldībām raksturīgs piekrastes izmantošanas veids, kas būtiski ietekmē arī jūras izmantošanas iespējas ostai tuvējā jūras ūdeņu teritorijā. Veidojot jūras piekrastes ūdeņu un saistītās piekrastes daļas plānojumu, būtiski ņemot vērā ostas teritoriju, kā arī ostas ārējo reidu.

Pašvaldībām sadarbībā ar ostām vēlams plānot darbības, kas ļautu sakārtot ostu atbilstoši ilgtermiņa attīstības plāniem (piem., jūras vai sauszemes teritorijas attīstībai).

Veidojot **jahtu piestātnes**, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- No dabas un zivju resursu aizsardzības perspektīvas, gultnes padziļināšanas process un grunts pārvietošana var radīt risku ūdens ekosistēmai;
- Hidrotehniskās būves var radīt krasta erozijas riskus, līdz ar to, paredzot to izbūvi (jaunu piestātņu veidošanas gadījumā), svarīgi izvērtēt ietekmi uz krasta erozijas procesiem un krasta līnijas potenciālo attīstību;
- Veidojot jahtu piestātnes, būtiski nodrošināt labu sauszemes savienojumu ar autoceļiem;
- No tūrisma un atpūtas perspektīvas, jahtu piestātņu teritorijās iespējams attīstīt publiskās piekļuves vietas, tūrisma pakalpojumus, aktīvās atpūtas zonas;
- Ņemot vērā saistītās infrastruktūras attīstīšanu krastā, perspektīvā jahtu piestātnēm tuvumā veidojamas arī aktīvās atpūtas zonas uz ūdens, tās attālinot no krasta un nodrošinot motorizēto ūdens sporta līdzekļu transporta koridoru jūrā.

Piekrastes tūrisma attīstība

Piekrastes kultūras un dabas mantojums veido tās apdzīvoto vietu un novadu identitāti un konkurētspēju. Turklāt, Latvijas piekrastes pašvaldību teritorijās sastopamas gan izcilas vietas kaitbordam un sērfošanai, gan iespējas mierīgai atpūtai, gan labiekārtotas peldvietas, gan unikāli kultūras, tūrisma un dabas objekti.

2018. gadā gar Latvijas piekrasti izveidots garās distances kājāmgājēju maršruts “Jūrtaka”²⁴, kas iekļaujas Eiropas garo distanču kājnieku tūrisma maršrutu tīklā E9, aktīvi tiek attīstīts un pilnveidots arī velomaršruts EuroVelo13, kurš iet gar piekrasti. Piekraste ir arī lieliska vieta dažādām kultūras pasākumu norisēm. Vienlaikus, šīs iespējas veido arī izaicinājumus piekrastes pašvaldībām, jo dažādo aktivitāšu piedāvājums, kā arī pieprasījums no iedzīvotāju un apmeklētāju vidus, rada nepieciešamību mazināt tūrisma radīto slogu uz piekrastes vidi, attīstīt piekrastes infrastruktūru un nodrošināt apmeklētājiem nepieciešamos pakalpojumus.

Ņemot vērā minētos apstākļus tūrisma un rekreācijas piedāvājumā, šajā nozarē pastāv šādi risināmie jautājumi:

1. *Kā jūras piekrastes plānošana var veicināt aktīvā tūrisma un atpūtas uzņēmējdarbību?*
2. *Kā risināt atpūtas un rekreācijas vajadzībām paredzētas apbūves izveidi plānojamajā teritorijā?*
3. *Kur plānot aktīvās atpūtas un ūdens sporta veidu zonas, ņemot vērā ūdens sportu vajadzības, šī brīža paradumus un perspektīvās jūras ūdeņu izmantošanas iespējas piekrastē?*
4. *Kā sasaistīt jūras un piekrastes plānošanu ar dažādiem kultūras pasākumiem tajā?*

Viens no tūrisma sektora attīstību kavējošiem faktoriem ir pieejamas infrastruktūras trūkums, t.sk., noejas uz jūru, operatīvā transporta piekļūšanas iespējas, arī ierīkotas takas, norādes zīmes u.c. Būtiskākie infrastruktūras attīstības jautājumi risināti Piekrastes plānojumā²⁵, kas attiecīgi var kalpot kā atbalsta rīks pašvaldību iniciētajiem projektiem. Šajā dokumentā arī atrodama informācija par cilvēku drošības un glābšanas nodrošināšanas situācijas vērtējumu piekrastē²⁶, kas jāņem vērā, plānojot attīstāmās vietas un nodrošinot pasākumus, kas uzlabo cilvēku drošību un operatīvo dienestu iespējas nokļūt līdz pludmalei/jūras krastam.

Balstoties uz augstāk aprakstīto esošo situāciju tūrisma attīstības jomā, noteikti vairāki pašvaldību kompetencē risināmie virzieni:

- Piekrastes sasniedzamība un labiekārtojums.
- Būvniecība piekrastē un jūrā.
- Tūrisma aktivitāšu sezonālitate.

²⁴ Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projekta “Pārgājienu maršruts gar Baltijas jūras piekrasti Latvijā un Igaunijā” ietvaros. Informācija par Jūrtaku un projektu pieejama: <http://coastalhiking.eu/lv>

²⁵ Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5763>

²⁶ Skatīt Piekrastes plānojuma 3.1.3. sadaļu “Cilvēku drošības un glābšanas nodrošināšana attīstāmajās vietās” un 3. pielikumu “Piekrastes attīstāmo vietu sasniedzamības un piekļuves novērtējums no operatīvo dienestu perspektīvas”

Piekrastes sasniedzamība un labiekārtojums

Piekrastes sasniedzamības risinājumi un priekšlikumi attīstībai ietverti Piekrastes plānojumā, taču arī šobrīd pašvaldībām ir iespēja risināt pieejamības jautājumus piekrastes sasniedzamībā, piem., ietverot teritorijas plānojumā nepieciešamās noejas uz pludmali, kā arī risinot zemes gabalu atsavināšanas jautājumu vai servitūta noteikšanu (īpašuma apgrūtinājums par labu sabiedrības iespējām piekļūt piekrastei) šo noeju izveidei.

Ja tiek plānota tūristu pārvietošanās piekrastes joslā, ierīkojot telšu, kempingu u.c. atpūtas vietas, tās jānodrošina ar iekārtotu ugunsкура vietu, atkritumu tvertnēm, tualeti; ieteicams izveidot piebraucamo ceļu un vietas automašīnu novietošanai, kā arī atpūtas vietas apzīmēt ar informācijas zīmēm.

Piekrastes sasniedzamība tiek nodrošināta arī no jūras, dažāda izmēra peldlīdzekļiem nodrošinot iespēju piestāt ostās vai piestātnēs, līdz ar to nepieciešams plānot arī sauszemes pārvietošanās iespēju sasaisti ar ostām un piestātnēm.

Rekomendācijas pašvaldībām piekrastes sasniedzamības un labiekārtojuma attīstīšanai:

1. Rast risinājumus piekrastes teritoriju sasniedzamības plānošanai dažādos veidos, t.sk., ar kājām, velosipēdiem, automašīnām, sabiedrisko transportu, kā arī jūras transportu (kuģīšiem, jahtām, laivām u.c.), sasniedzamības risinājumus plānot tematisko plānojumu, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas, kā arī teritorijas plānojuma līmenī.
2. Rekreatīvo funkciju veicināšanai, īpaši pievērst uzmanību kājāmgājēju maršruta "Jūrtaka" un velosipēdistu maršruta EuroVelo 13 attīstībai un infrastruktūras izveidei. Papildus, nodrošināt dažāda garuma pastaigu maršrutu izveidi piekrastes tuvumā, veicinot arī vienas dienas ceļotāju piesaisti.
3. Veicināt pludmaļu labiekārtojuma izveidi, izskatot nepieciešamos risinājumus dažādām pludmalēm (piem., tādām, kas vērstas uz piekrastes atpūtu, ūdenssportu iespējām, pasākumu un festivālu infrastruktūras atbalstu u.c.).
4. Pludmaļu labiekārtojuma risinājumus un informatīvo zīmju izvietojuma risinājumus veidot ar vienotu dizaina konceptu, atbilstoši apdzīvotai vietai raksturīgām iezīmēm.

Būvniecība piekrastē un jūrā

Atbilstoši normatīvo aktu prasībām būvniecībai jūrā (gan piekrastes ūdeņos, gan aiz 2 km joslas) ir jāievēro īpaša kārtība, kas atšķiras no būvniecības procesa sauszemē. Jebkāda darbība jūrā, t.sk., dabas resursu izpēte un laukuma jūrā izpēte, kas jāveic pirms būvniecības darbiem, pašreiz nav pieļaujama bez Latvijas kompetentās iestādes izsniegtās atļaujas vai licences. Pašvaldībām nav iespēju noteikt vai saskaņot licences laukumus rekreācijas un tūrisma attīstībai nepieciešamajām būvēm jūrā (arī, ja tās atrastos krasta tuvumā un pašvaldības valdījumā). Lai licences saņemtu, ikviens, kas vēlas izmantot jūru būvju būvniecībai un to ekspluatācijai, iesniedz atbildīgajā ministrijā iesniegumu, savukārt jautājumu izskata MK. Šāda kārtība ir sarežģīta un laikietilpīga, līdz ar to neveicina pašvaldību vai attīstītāju vēlmi un iespējas šo procesu veikt.

Vienlaikus, iespēja attīstīt objektus jūrā būtu veids, kā attīstīt arī nišas tūrisma piedāvājumu, piesaistīt apmeklētājus, kā arī radīt novadā jaunas darba vietas. Lai īstenotu

šādus projektu, pašvaldībai iespējams organizēt starptautisku arhitektūras konkursa uzsaukumu. Pēcāk, pašvaldība var izmantot konkursu ietvaros gūtās ierosmes un vīzijas, lai piesaistītu investorus attīstāmajām teritorijām.

Jānorāda, ka jebkāda būvniecībai piekrastes ūdeņos ir jābūt samērīgai, lai tā negatīvi neietekmētu vides aizsardzības aspektus (t.sk., bioloģisko daudzveidību un krastu eroziju), līdz ar to sarežģītais būvniecības saskaņošanas process lielā daļā gadījumu ir pamatots, lai izvairītos no intensīvas piekrastes ūdeņu apbūves.

Rekomendācijas pašvaldībām būvniecības piekrastē un jūrā plānošanai:

1. Noteikt perspektīvi izmantojamās vietas jūrā, kur būtu iespēja veidot būves jūrā. Veikt priekšizpēti par šo vietu piemērotību būvniecībai un tās ietekmi uz vidi. Sagatavot piedāvājumu investoriem par magnētoobjektu izveidi jūrā vai piekrastē.
2. Organizēt starptautisku metu vai ideju konkursu, magnētoobjektu (tūrisma objektu) izveidei piekrastes teritorijās vai jūrā.

Tūrisma aktivitāšu sezonālitate

Pludmaļu tūrisms ir aktuāls vasaras sezonas laikā, taču pieejamais aktivitāšu klāsts ir relatīvi vienvēidīgs un mazattīstīts. Nesezonā (rudens, ziemas, pavasara sezonas laikā) apmeklētāju skaits samazinās, jo atpūtniekiem trūkst aktivitāšu (piem., pasākumu, apmeklējamo objektu u.c.) piedāvājums laika pavadīšanai piekrastē.

Pašvaldības apkopo tūrisma piedāvājumu savās tūrisma mājaslapās, kā arī izmanto reģionāla vai nacionāla līmeņa tūrisma mārketinga rīkus sava piedāvājuma popularizēšanai, kas iekļauj gan kultūras, gan aktīvās atpūtas, gan pasākumu un kultūras iestāžu piedāvājumu.

Rekomendācijas pašvaldībām tūrisma aktivitāšu sezonālitates ietekmes mazināšanai:

1. Strādāt ar tūrisma piedāvājuma popularizēšanu vietējām un ārzemju mērķauditorijām,
2. Veicināt ar tūrismu saistītu biznesa ideju attīstību novadā, atbalstot perspektīvos uzņēmējus ar apmācībām, uzņēmējdarbības grantiem vai citiem instrumentiem,
3. Veicināt tūrisma piedāvājuma diversifikāciju, mazinot sezonālitates aspektu piekrastē, piemēram, atbalstot aktivitātes (sporta pasākumus, festivālus u.c.) rudens/ziemas sezonas laikā.

Nosacījumi izmantošanas veidu noteikšanai jūrā un ar to saistītajā sauszemes daļā

Veidojot **pludmales zonas**, pašvaldībām, ieteicams paredzēt šīm teritorijām augstāku detalizāciju, risinot pludmales apmeklētāju vajadzības, izmantojot pludmali rekreācijai. Pludmales sauszemes teritorijā vēlams paredzēt: aktīvo atpūtu (volejbols, spēles pludmalē), mierīgo atpūtu (klusā zona), tuaļu un dušu atrašanās iespējas, noēnojuma iespējas (ņemot vērā klimata pārmaiņu radītos karstuma viļņus, būtiski paredzēt iespējas patverties ēnā pludmalēs), u.c. zonas.

Ņemot vērā teritorijas apdzīvojuma struktūru un piekļuves vietas piekrastei, iespējams organizēt atsevišķu pludmaļu kompleksu (labiekārtojuma nodrošinājumu – gērbtuves, tualetes, atkritumu urnas, spēļu elementi bērniem, vides objekti pludmalēs u.c.) attīstīšanu.

Veidojot pludmales zonas, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- Pludmales zonas saistās ar apmeklētāju pieaugumu teritorijās, līdz ar to nepieciešams aktīvi risināt noju uz jūru pieejamību, stāvlaukumu pieejamību teritorijas tuvumā, kā arī atbilstošu infrastruktūru pludmalē (piem., noēnojuma elementus, dzeramā ūdens nodrošinājumu, pludmales dušas u.c.).
- Dažāda veida pludmales apmeklētāji tiecas pēc dažāda rakstura aktivitāšu iespējām pludmales zonā, t.sk., mierīgās vai aktīvās atpūtas, līdz ar to, vēlams diferencēt pludmales, kurās iespējams nodarboties ar aktīvo atpūtu, t.sk., aktīvo atpūtu uz ūdens, mazinot potenciālas konfliktu situācijas starp pludmales apmeklētājiem.
- Pludmales zonās iespējama antropogēnās slodzes palielināšanās, tāpēc būtiski pludmales zonas plānot vietās, kur tiek izdarīts iespējami zemāks spiediens uz apkārtējo vidi, t.sk., ĪADT un AJT.
- Pludmales zonas labiekārtojums izmaina piekrastes ainavu, tāpēc jāņem vērā ainavas saglabāšanas nozīmīgums piekrastes teritorijā.

Aktīvās atpūtas zona uz ūdens – iezīmēta labiekārtotas jūras piekrastes ūdens daļa, kurā atļauts izmantot ūdens un vēja sporta aprīkojumu, piem., veikbordam, kaitbordam un citām saistītām nodarbēm. Šajās teritorijās nav atļauts pārvietoties ar motorizētu ūdens sporta aprīkojumu.

Atbilstoši metodikai par jūras un sauszemes izmantošanas veidu funkcionālo sasaisti²⁷, plānojot piekrastes aktīvās atpūtas zonas uz ūdens, jāņem vērā šādi apstākļi:

- Neorganizēta pludmales apmeklētāju plūsma var radīt konfliktsituācijas starp dažādām pludmales izmantotāju grupām, līdz ar to nepieciešams noteikt atsevišķas zonas nemotorizētiem un motorizētiem ūdens sporta veidiem.
- Ūdens sportu zonas nepieciešamas plānot kontekstā ar iespēju piekļūt pludmalei (ceļi, stāvlaukumi).
- Ūdens sporta aktivitātes var radīt konfliktus ar piekrastes zveju, līdz ar to aktivitātes plānojamās atsevišķi no piekrastes zvejai nozīmīgām vietām.
- Neorganizēta tūrisma plūsma var radīt apdraudējumu piekrastes ĪADT, tāpēc jānodala atbilstošas tūrisma slodzei pielāgotas un nepielāgotas teritorijas, aktivitātes galvenokārt plānojot relatīvi koncentrēti vietās, kur iespējams nodrošināt infrastruktūru.

Motorizēto ūdens sporta veidu zona – iezīmēta labiekārtotas jūras piekrastes ūdens daļa, kurā atļauts iebraukt ar ūdens transporta līdzekļiem, kura paredzēta aktīvai atpūtai ar ūdens motocikliem, ūdensslēpošanai un citām saistītām nodarbēm.

Kopumā motorizēto ūdens sporta veidu zona plānojama līdzīgi kā nemotorizēto ūdens sportu zonu, vienlaikus rēķinoties ar to, ka motorizēto un nemotorizēto ūdenssportu līdzekļi savstarpēji rada konfliktējošu situāciju un nav droši tiem atrasties vienā zonā. Vienlaikus, jāreķinās ar to, ka motorizētie transporta līdzekļi var veikt lielākus attālumus ātrākā laikā.

Plānojot motorizēto ūdens sporta veidu zonu, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- Motorizēto ūdens transporta līdzekļu zonējums nav apvienojams ar tuvumā esošu peldvietu, jo šie peldlīdzekļi ir skaļi un rada diskomfortu, kā arī drošības/ dzīvības riskus piekrastes atpūtniekiem, līdz ar to šādas zonas ir jānorobežo no pārējām.
- Motorizēto ūdens transporta līdzekļu aktivitāte potenciāli veido konflikta situāciju starp piekrastes zvejniekiem vai makšķerniekiem un motorizēto atpūtas līdzekļu izmantotājiem.
- Lai mazinātu piekrastes apmeklētāju diskomfortu, motorizēto transporta līdzekļu izmantošanas zonas tiek attālinātas no piekrastes tuvējiem ūdeņiem uz attālāku zonu jūrā, līdz ar to nepieciešams arī noteikts pārvietošanās ceļš līdz šai zonai.

²⁷ Pieejama:

http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Darb_jomas/TAP/juras_plan//1401090813_Metodika_par_juras_un_sauszemes_izmantosanas_veidu_funkcionalo_sasaisti.pdf

- Savienojums ar piekrasti jāveido tur, kur iespējams nodrošināt atbilstošas slodzei pielāgotas teritorijas ar iespējām pievest piekrastē motorizētos transporta līdzekļus.

Pašvaldībām ieteicams nodrošināt atbilstošus drošības pasākumus piekrastē un mazināt drošības riskus, piemēram, izvietojot informatīvus standus par drošības pasākumiem un apgrūtināto piekļuvi/sasniedzamību pludmales zonā (ja tas attiecināms konkrētai teritorijai), arī pie aktīvās atpūtas zonas uz ūdens un motorizēto ūdens sporta veidu zonas. Ja iespējams, nodrošināt glābšanas stacijas vai glābšanas laivas, piemēram, jahtu piestātnēs u.tml. un plānot risinājumus, lai uzlabotu cilvēku drošību un operatīvo dienestu iespējas nokļūt līdz pludmalei/jūras krastam.

Būves jūrā – teritorija, kur potenciāli veidot tūrisma piesaistes objektu – magnētoobjektu, kas izbūvēts jūras ūdeņos. Jāņem vērā, ka, lai piesaistītu investīcijas magnētoobjektu veidošanai, pašvaldībai vēlams iniciēt izpēti procesu jūrā, kas detalizētu apstākļus un jebkura būvniecības objekta potenciālu ietekmi, un sagatavot investīciju piedāvājumu. Šobrīd pašvaldībai vai investoram jāreķinās ar relatīvi ilgu procesu (pēc aplēsēm atbilstoši procedūrai – apmēram 400 dienas) šāda objekta izveidei, ņemot vērā nepieciešamību saņemt licences laukuma saskaņojumu MK.

Veidojot būves jūrā, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- Būves var pastiprināt krasta erozijas riskus, līdz ar to, paredzot to izbūvi, svarīgi izvērtēt krasta līnijas potenciālo attīstību kā arī iespējamo ietekmi uz tuvumā esošām AJT,
- Veidojot tūrisma objektu, būtiski nodrošināt labu sauszemes savienojumu ar gājēju ceļiem un autoceļiem, nepieciešams nodrošināt vides pieejamību,
- Būves jūrā atstāj iespaidu uz piekrastes un jūras ainavu, līdz ar to jāvērtē būves estētiskā iedarbība apkārtējā vidē, nodrošinot svarīgu ainavu punktu saglabāšanu.

Citi jūras un piekrastes izmantošanas veidi

Turpinājumā sniegti ieteikumi un nosacījumi citu jūras un piekrastes izmantošanas veidu plānošanai un īstenošanai, kas nav tiešā veidā saistīti ar iepriekšējās apakšnodalēs analizētajiem tematiskajiem aspektiem, bet ir iespējami un perspektīvi jūras un piekrastes izmantošanas veidi, kurus var risināt pašvaldības.

Piekrastes zvejas zona

Pašvaldībai nepieciešams noteikt teritorijas, kurās izplatīta piekrastes pašpatēriņa zveja. Piekrastes līnija ir daudzveidīga, sastopams gan akmeņainums, kas vietām ierobežo iespējas iekļūt jūrā, gan stāvkrausti, īpaši aizsargājamās teritorijas, kā arī būtisks faktors ir teritorijas apdzīvotība (tur, kur cilvēki atraduši iespēju attīstīt savu īpašumu, visdrīzāk būs arī laiva un iespēja piekļūt jūrai no sava īpašuma) un piekļūšanas iespējas teritorijai (iespēja pievest laivu). Līdz ar to augstāka piekrastes zvejas intensitāte ir ostu tuvumā un apdzīvotu vietu tuvumā. Piekrastes ūdeņos gan pašpatēriņa zveja, gan zveja komercdarbības nolūkos notiek līdz 20 m dziļumam jūrā. Lai nodrošinātu iespēju pēcāk realizēt lomu, nepieciešams nodrošināt zivju izkraušanas iespējas krastā.

Atbilstoši metodikai par jūras un sauszemes izmantošanas veidu funkcionālo sasaisti²⁸, plānojot piekrastes zvejas teritorijas, jāņem vērā šādi apstākļi, kas saistīti ar citiem jūras un piekrastes izmantošanas veidiem:

- Jāņem vērā, ka zvejas nav pieļaujama ostu teritorijās un nedrīkst notikt uz kuģu ceļiem,

²⁸ Pieejama:

http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Darb_jomas/TAP/juras_plan//1401090813_Metodika_par_juras_un_sauszemes_izmantošanas_veidu_funkcionalo_sasaisti.pdf

- Vietās, kur aktīvi tiek izmantota pludmales daļa (atrodas atpūtnieki), piekrastes zvejas vietas jāattālina no krasta, lai neradītu konfliktus un bīstamas situācijas starp zvejniekiem vai makšķerniekiem un atpūtniekiem,
- Ņemot vērā, ka pašpatēriņa zveja var tikt saistīta ar dabas vides riskiem (piekrastes un kāpu ekosistēmas degradēšana izbraukājot), būtiski nodrošināt piekļūšanas infrastruktūru,
- Nepieciešams ierobežot piekrastes zveju tādās vietās, kur koncentrējas putni,
- Piekrastes zveja var konkurēt par teritorijām ar aktīvā ūdens sporta cienītājiem un akvakultūrām piemērotām teritorijām, līdz ar to šīs zonas jūrā nepieciešams nodalīt.

Akvakultūru audzēšana

Ņemot vērā akvakultūru īpašos audzēšanas apstākļus, kā arī potenciālo ietekmi, un to, ka Jūras plānojumā 2030 nav noteiktas konkrētas vietas akvakultūras attīstībai jūrā. Katra attīstības iecere un tās konkrēta atrašanās vieta (t.sk., attālums no krasta, dziļums) ir skatāma individuāli, atkarībā no izmantojamās tehnoloģijas un ievērojot noteiktās prasības savietojamībai ar citiem jūras lietojuma veidiem.

Lai izveidotu akvakultūru audzēšanas teritorijas piekrastes tuvumā, nepieciešams veikt pētījumus par vides apstākļu piemērotību dažādu akvakultūras sugu audzēšanai un izstrādāt Latvijas apstākļiem piemērotas, videi draudzīgas tehnoloģijas. Ņemot vērā, ka alģu un gliemeņu akvakultūru ietekme uz vidi ir zemāka nekā zivju akvakultūru audzēšanas ietekme uz vidi, potenciāli pieļaujama alģu un gliemeņu audzēšana jūrā.

Akvakultūru (alģu un gliemeņu²⁹) audzēšanas vietu izveide veicama atbilstoši būvniecības procesam jūrā un jāvērtē tās tehniskie risinājumi, jāveic ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – IVN).

Atbilstoši metodikai par jūras un sauszemes izmantošanas veidu funkcionālo sasaisti³⁰, veidojot perspektīvai akvakultūru audzēšanai paredzētu zonējumu jūras piekrastes ūdeņos, jāņem vērā iespējamās konfliktsituācijas un funkcionālā sasaiste ar citiem jūras ūdens izmantošanas veidiem:

- Akvakultūru audzēšanai var būt negatīva ietekme uz zemūdens biotopiem un ūdens kvalitāti, tāpēc jāizvēlas vieta, kas neskar novada tuvumā esošās AJT,
- Jāizvairās no atrašanās kuģošanai rezervēto teritoriju zonās, ostu pievedceļu teritorijās, ostu teritorijās. Vienlaikus, akvakultūras uzturēšanai nepieciešami regulāri braucieni jūrā un ar saimniecisko darbību saistītas infrastruktūras izveide krastā,
- Akvakultūras tehniskajiem risinājumiem var būt ietekme uz ainavu,
- Akvakultūrām var būt negatīva ietekme uz zivju resursiem, ja samazinās zivju nārsta vietu kvalitāte (barības vielu noplūdes vai fermu avāriju rezultātā).

Nenoteikts zonējums

Teritorijās, kurās nav noteikts zonējums, pieļaujami **visi jūras telpas izmantošanas veidi** (zveja, tūrisms, izpēte licenču laukumu iegūšanai u.c.), ciktāl tie nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem, nerada apdraudējumu citu jūras izmantošanas veidu aktivitātēm /norisēm, kā arī nerada kaitējumu dabai. Vienlaikus jāņem vērā, ka noteiktu jūras izmantošanas veidu uzsākšana iespējama, īstenojot normatīvajos aktos noteiktās procedūras.

²⁹ Skat. piemēram, Kurzemes plānošanas reģiona informatīvos materiālus: Gliemeņu fermas izveide, uzturēšana un apkalpošana jūrā (pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=TY38CE5FQeY>), Gliemenes kā produkts (pārstrāde un izmantošana), noieta tirgi (pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=oDSEfeetDQY>), Gliemeņu audzēšanas vides un sociālekonomiskie aspekti (pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=lzt6ZsHIEpg>)

³⁰ Pieejama:

http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Darb_jomas/TAP/juras_plan//1401090813_Metodika_par_juras_un_sauszemes_izmantošanas_veidu_funkcionalo_sasaisti.pdf

Jūras un piekrastes izmantošanas veidiem piemērotākie plānošanas un administratīvie instrumenti

Šajā sadaļā tabulu veidā apkopota informācija par jūras piekrastes ūdeņu un saistītās sauszemes daļas izmantošanas veidiem, to savstarpējām saiknēm, kā arī pašvaldībām izmantojamajiem instrumentiem (atbilstoši augstāk apkopotajam) to plānošanai. 3. tabulā apkopota informācija uzskatāmi parādīta savstarpējā saikne starp jūras piekrastes ūdeņu perspektīvajiem izmantošanas veidiem, to saikni ar sauszemes daļas izmantošanu un iespējas attiecīgos plānojamās jautājumus risināt ar dažādiem plānošanai izmantojamajiem instrumentiem (tematisko plānojumu, teritorijas plānojumu, saistošajiem noteikumiem u.c.). Savukārt 4. tabulā apkopota informācija par savstarpējo saikni starp perspektīvo izmantošanas veidu jūras piekrastes sauszemes daļā un attiecīgajiem plānošanas instrumentiem.

3. tab. Perspektīvo jūras piekrastes ūdeņu izmantošanas veidu plānošana ar dažādiem plānošanas instrumentiem.

Sauszemes daļas izmantošana	Perspektīvā izmantošana jūras piekrastes ūdeņos	Tematiskais plānojums	Teritorijas plānojums	Saistošie noteikumi	Cits instruments
Apbūve (pilsētas, ciemi)	Peldvietas Aktīvās atpūtas zona uz ūdens Motorizēto ūdens sporta līdzekļu transporta koridors Motorizēto ūdens sporta veidu zona Jahtu piestātnes Ostu akvatorija (t.sk. ārējais reids) Notekūdeņu izplūdes vietas Būves jūrā (magnēto objekti) Niršanai ierobežotas teritorijas Aizsargājamas jūras teritorijas	X X X X X X X X	X X X X	X* X* X* X* X*	MK noteikumi
Ostu darbība	Ostas akvatorijas (t.sk. ārējais reids) Nozīmīgie kuģošanas virzieni Seklūdens teritoriju aizbēršana Grunts novietnes Niršanai ierobežotas teritorijas	X	X	X X X X	MK noteikumi
Zivju/jūras produktu ieguve un pārstrāde	Piekrastes zvejas zonas	X			
Tūrisms un atpūta	Peldvietas zona Aktīvā atpūta uz ūdens Motorizēto ūdens sporta līdzekļu transporta koridors Motorizēto ūdens sporta veidu zona Jahtu piestātnes Aizsargājamās jūras teritorijas	X X X X X	X X	X* X* X* X*	MK noteikumi
Energoresursu ieguve	Vēja elektrostacijas jūrā Cauruļvadi un kabeli jūrā Siltumsūkņi jūrā Kabeļi jūrā	X X X	 X		Jūras plānojums Jūras plānojums

Aizsargājamās dabas teritorijas	Aizsargājamās jūras teritorijas				
	Peldvietas zonas	X	X	X*	MK noteikumi
	Zivju resursu atjaunošanās un barošanās vietas	X			
	Putnu barošanās vietas jūrā	X			
	Alģes pludmalē	X			

* iespējams pēc Vadlīniju pilnajā dokumentā normatīvo aktu grozījumu stāšanās spēkā

4. tab. Perspektīvo jūras piekrastes sauszemes daļas izmantošanas veidu plānošana ar dažādiem plānošanas instrumentiem.

Sauszemes daļas izmantošana	Perspektīvā izmantošana jūras piekrastes sauszemes daļā	Tematiskais plānojums	Teritorijas plānojums	Saistošie noteikumi	Cits instruments
Apbūve (pilsētas, ciemi)	Pludmales zona	X	X	X	DP, LP Ostas noteikumi, LP
	Jahtu piestātnes		X	X	
	Ostu teritorijas		X	X	
		X	X		
	Zivju izkraušanas vietas	X	X		DP, LP
	Kultūras mantojuma objekti piekrastē	X	X		
	Skatu vietas	X	X		
	Skatu torņi	X	X		
	Autostāvvietas	X	X		IAS
	Atpūtas vietas	X			
	Erozijas risku mazināšanas pasākumi pludmalē	X	X		
	Noejas vietas pie jūras	X	X		
	Piekrastes gājēju ceļš	X	X		
	EuroVelo 13 maršruts	X	X		
Ostu darbība	Ostas teritorija		X	X	LP, DP
	Zivju izkraušanas vietas	X	X	X	
	Gājēju koridori	X	X	X	
	Bākas		X	X	
Zivju/jūras produktu ieguve un pārstrāde	Zvejnieku laivu piestātnes, vietas lomu izkraušanai krastā	X	X		
Tūrisms un atpūta	Aktīvā atpūta sauszemes teritorijā un piekrastē	X		X	DP, LP
	Pludmale	X	X	X	DP, LP
	Dabas un rekreācijas teritorijas	X	X		
	Kultūras mantojuma objekti piekrastē	X	X		
	Skatu vietas	X	X		
	Skatu torņi	X	X		
	Autostāvvietas	X	X		
	Atpūtas vietas	X	X		
	Noejas vietas pie jūras	X	X		
	Piekrastes gājēju ceļš	X	X		
	EuroVelo 13 maršruts	X	X		
Energoresursu ieguve un elektronisko sakaru un elektropārvades tīkli	Elektrības pieslēgumi piekrastē	X	X		Jūras plānojums

Sauszemes daļas izmantošana	Perspektīvā izmantošana jūras piekrastes sauszemes daļā	Tematiskais plānojums	Teritorijas plānojums	Saistošie noteikumi	Cits instruments
Aizsargājamās dabas teritorijas	Dabas un rekreācijas teritorijas piekrastē	X	X		MK noteikumi
	Noejas vietas pie jūras				
	Autostāvvietas	X	X		Individuālie aizsardzības noteikumi
	Atpūtas vietas	X	X		
	Skatu vietas	X	X		
	Skatu torņi	X	X		
	Dabas takas	X	X		
	Piekrastes gājēju ceļš	X	X		
	EuroVelo maršruts	X	X		
	Piekrastes teritorija, kur būtiski saglabāt aļģu izskalojumus	X	X		

Ņemot vērā tabulās attēloto informāciju par iespējamām plānošanas un administratīvajiem instrumentiem jūras piekrastes ūdeņu un saistītās sauszemes daļas plānošanai, secināms, ka:

- piekrastes sauszemes daļas plānošanas jautājumus lielākoties iespējams risināt tādos plānošanas dokumentos kā pašvaldības teritorijas plānojums, kā arī attiecīgi LP, DP,
- izmantojot tematisko plānojumu kā instrumentu, iespējams aptvert salīdzinoši visplašāko jomu un izmantošanas veidu klāstu vienā plānošanas dokumentā,
- vienlaikus, jāņem vērā, ka tematiskie plānojumi nav saistoši un, izmantojot tematisko plānojumu kā pamata instrumentu jūras piekrastes ūdeņu un saistītās sauszemes daļas plānošanai, vēlams nodrošināt tā pēctecību – iekļaut tematiskā plānojuma rezultātus (rīcības, telpiskos risinājumus) citos pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos, vai arī uz tematiskā plānojuma pamata izstrādāt pašvaldības saistošos noteikumus,
- atsevišķus jautājumus risina Jūras plānojums, Piekrastes plānojums, kā arī MK noteikumi, ĪADT savukārt – individuālie aizsardzības noteikumi vai plāni.